

UCHWAŁA NR XXX/270/2013
RADY MIEJSKIEJ W KALWARII ZEBRZYDOWSKIEJ
z dnia 16 maja 2013r.

w sprawie: **zatwierdzenia „Planu Odnowy Miejscowości Zebrzydowice na lata 2013-2020”.**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym
(tekst jednolity Dz.U.2001.142.1591 z późniejszymi zmianami)

Rada Miejska w Kalwarii Zebrzydowskiej
uchwala, co następuje:

§ 1

Zatwierdza „Plan Odnowy Miejscowości Zebrzydowice na lata 2013-2020”, stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kalwarii Zebrzydowskiej.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Kalwarii Zebrzydowskiej

Tadeusz Wilk

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI Zebrzydowice na lata 2013 - 2020

**Plan Rozwoju i Odnowy Miejscowości Zebrzydowice
na lata 2013 - 2020**

GMINA KALWARIA ZEBRZYDOWSKA

POWIAT WADOWICKI

WOJEWÓDZTWO MAŁOPOLSKIE

Załącznik nr 1 do uchwały nr XXX/270/2013
Rady Miejskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej
z dnia 16 maja 2013r.

Plan Odnowy Miejscowości Zebrzydowice wykonano na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku, o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001, nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami). Projekt opracowano zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 14 lutego 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 z późniejszymi zmianami.

Spis treści

Wstęp	3
I. Informacja o planie i jego powiązaniu z innymi programami rozwojowymi oraz dokumentami strategicznymi Gminy Kalwaria Zebrzydowska	5
II. Charakterystyka miejscowości Zebrzydowice	6
1. Położenie geograficzne i ludność	6
2. Rys historyczny	9
III. Inwentaryzacja zasobów	35
1. Infrastruktura techniczna	35
2. Zasoby kulturowe, przyrodnicze i szlaki turystyczne	36
3. Infrastruktura społeczna i uwarunkowania aktywności społecznej	37
4. Cele i priorytety Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kalwaria Zebrzydowska w kontekście Planu Odnowy Miejscowości Zebrzydowice	45
5. ANALIZA SWOT	47
IV. Plany działań i zadań wspólnoty lokalnej sołectwa Zebrzydowice	50
1. Aktywizacja środowiska społecznego i kreowanie centrum wsi	50
2. Dbłość o rekreację i poprawę stanu zdrowia mieszkańców oraz gości	51
3. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa	51
4. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego	52
V. Opis planowanych zadań w okresie 8 lat od dnia przyjęcia planu	52
VI. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców	60
1. Centrum wsi	60
2. Chodnik przy drodze gminnej w Zebrzydowicach	60
3. Plac OUTDOOR FITNESS	61
VII. Monitoring i aktualizacja planu	61
VIII. Podsumowanie	62
Skład Grupy Odnowy Miejscowości	64
Bibliografia	65

Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości Zebrzydowice zrodził się dzięki świadomości społecznej, aktywności i inicjatywie mieszkańców, którzy stwierdzili, że miejscowość ma szansę pełniejszego i bardziej dynamicznego rozwoju. Rozwój ten wspomóc może wydatnie Unia Europejska dzięki licznym funduszom przeznaczonym na rozwój obszarów wiejskich. Przygotowanie niniejszego opracowania, określającego stan obecny miejscowości i jej wizję rozwoju na przyszłość, jest wyrazem dojrzałości mieszkańców sołectwa Zebrzydowice i gotowości do budowy lepszej przyszłości.

Plan Odnowy Miejscowości Zebrzydowice na 2013 - 2020 przygotowany został w celu stworzenia możliwości pozyskiwania środków pozabudżetowych pochodzących z funduszy krajowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych programów. Planem objęta została miejscowość Zebrzydowice, natomiast czas jego realizacji obejmuje swym zasięgiem lata 2013 -2020, zgodnie z wymogami obowiązującymi w zakresie sporządzania i zawartości Planu Rozwoju Lokalnego określonymi w Rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013.

Plan Odnowy Miejscowości Zebrzydowice na lata 2013 - 2020 przygotowany został w oparciu o „Plan Rozwoju Lokalnego Gminy Kalwaria Zebrzydowska 2004 -2013” z uwzględnieniem „Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kalwaria Zebrzydowska”. Przedział czasowy został dostosowany do Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007 -2013, Programów Operacyjnych na lata 2007 - 2013, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 - 2013 oraz Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego uwzględniając działania, które będą współfinansowane ze środków krajowych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej w okresie programowania 2007 - 2013.

Program Odnowy Miejscowości to ustalenie priorytetów zadań przeznaczonych do wprowadzania w życie, w celu poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej miejscowości Zebrzydowice. To Plan umożliwiający pozyskiwanie środków finansowych, które zostaną przeznaczone na realizację tych zadań ze środków pochodzących ze źródeł lokalnych, regionalnych, krajowych i przede wszystkim, środków Unii Europejskiej.

Działania niezbędne, by wprowadzić w życie plan programujący rozwój miejscowości Zebrzydowice takie jak: planowanie strategiczne, perspektywiczna ocena sytuacji społecznej, gospodarczej i finansowej, wieloletnie planowanie inwestycyjne oraz planowanie finansowe, monitorowanie i ocena wykonania przewidzianych zadań, zostały w niniejszym dokumencie uwzględnione.

Plan zawiera zasady informowania mieszkańców, partnerów społecznych i podmiotów gospodarczych oraz pozyskiwania i wykorzystania ich opinii w toku realizacji i aktualizacji zakresu przyjętych zadań.

Praca nad przygotowaniem PLANU ODNOWY MIEJSCOWOŚCI ZEBRZYDOWICE wsparta została konsultacjami społecznymi z grupami działającymi na terenie miejscowości takimi jak: OSP, Zespołu Szkół, radnego i Rady Sołectkiej, LKS „Olimpia Zebrzydowice”, Konwentu o. Bonifratrów oraz z mieszkańcami sołectwa w dniach : 21.03.2013 i 18.04.2013w Remizie OSP w Zebrzydowicach.

Ponadto na teren sołectwa zostało rozesłanych 20 egzemplarzy proponowanego projektu z możliwością zapoznania, przedyskutowania z rodziną i sąsiadami i ewentualnym dopisaniu własnych uwag i propozycji zmian. Powyższe materiały zostały zebrane w dniu 23.04.2013r. Grupa Inicjatywna zapoznała się z uwagami i wnioskami wpisując je w „Plan Rozwoju i Odnowy Miejscowości Zebrzydowice”.

Plan Odnowy Miejscowości Zebrzydowice na lata 2013 - 2020 jest dokumentem otwartym, a zapisane w nim zadania będą aktualizowane stosownie do zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych, jak i wewnętrznych, pojawiających się nowych możliwości oraz zmiany hierarchii priorytetów przyjętych przez Radę Miejską w Kalwarii Zebrzydowskiej. Uwzględniane będą również nowe potrzeby zgłaszane przez radnych, grupy mieszkańców, organizacje pozarządowe oraz sektor publiczny i prywatny.

I. Informacja o planie i jego powiązaniu z innymi programami rozwojowymi oraz dokumentami strategicznymi Gminy Kalwaria Zebrzydowska

Opracowanie planu oraz jego realizacja w najbliższych latach służyć będzie mieszkańcom wsi Zebrzydowice oraz działającym tam instytucjom i stowarzyszeniom. Ma również na celu:

- zwiększenie aktywności mieszkańców poprzez ich większe zaangażowanie w sprawy wsi;
- stworzenie szansy uzyskania środków finansowych w ramach funduszy strukturalnych UE;
- poprawę warunków życia na wsi;
- stworzenie warunków do zatrzymania młodzieży na wsi;
- zagospodarowanie i upiększenie terenu wsi;
- zapewnienie bezpiecznej zabawy najmłodszym mieszkańcom wsi;
- poprawę bezpieczeństwa użytkowników dróg.

Plan Odnowy Miejscowości Zebrzydowice jest zgodny z Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Kalwaria Zebrzydowska 2004 - 2013 wraz z którym wpisuje się w programy strategiczne i planistyczne regionu. Sporządzenie a następnie uchwalenie tego dokumentu warunkuje starania się o pomoc ze środków finansowych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

II. Charakterystyka miejscowości Zebrzydowice

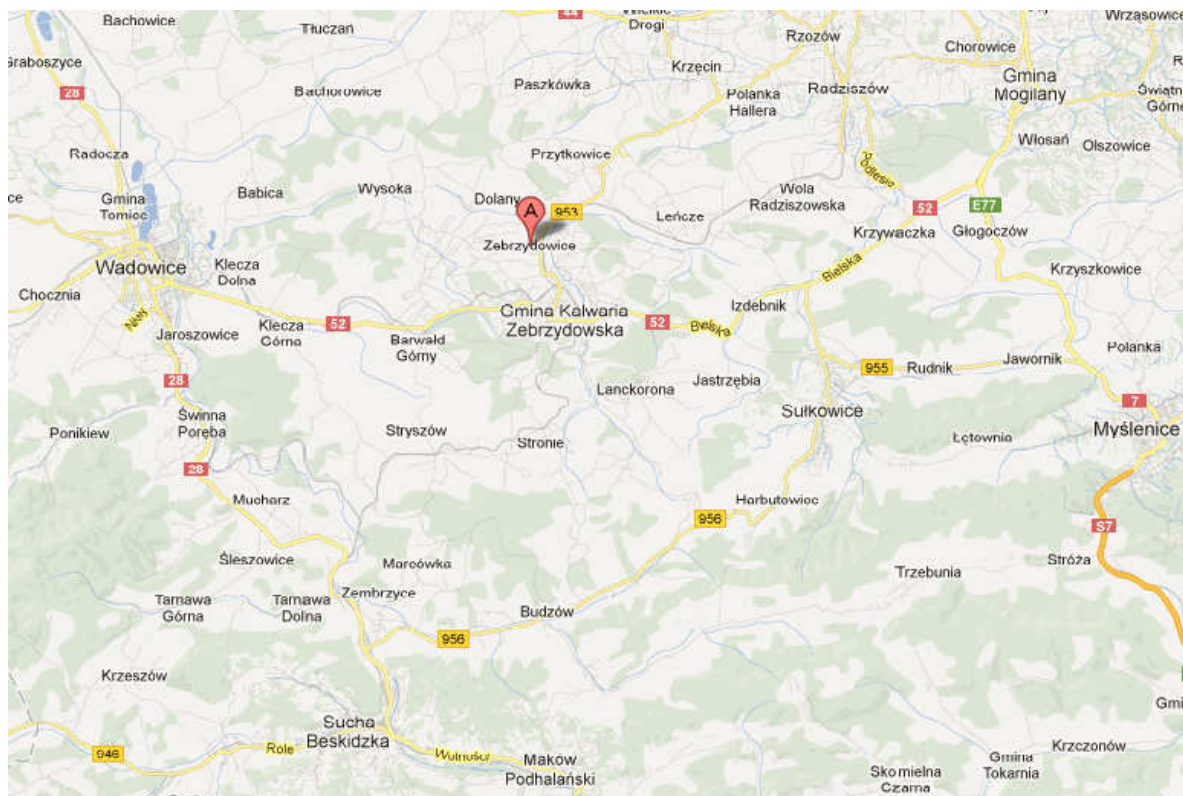
1. Położenie geograficzne i ludność

Miejscowość Zebrzydowice w gminie Kalwaria Zebrzydowska. Zebrzydowice położone są w Dolinie Skawinki, w zachodniej części Pogórza Wielickiego, w jego środkowym, równoleżnikowym pasie. Pogórze tu tworzy zwarty ciąg płatów wysoczyznowych, opadających ku północy do Rowu Wisły, a ku południowi stanowiących przejście do gór Beskidu Średniego. Przez środek wsi przepływa Skawinka, żłobiąca jak gdyby przełom, którego wschodnie zbocze tworzy Krowią Górę (345m), a zachodnie Pasma Draboża (432m). Krajobraz jest tu bardzo urozmaicony, szczególnie po stronie Krowiej Góry. Północne zbocze góry jest przeważnie zalesione, i bogato urzeźbione głębokimi wąwozami i jarami. Wzdłuż Doliny Skawinki biegnie linia kolejowa z Krakowa i Skawiny do Suchej Beskidzkiej i Zakopanego oraz szosa, łącząca Kalwarię Zebrzydowską z Krakowem i Skawiną przez Polankę Hallera oraz z Radziszowem przez Wolę Radziszowską.

Większe skupienia zabudowań wsi znajdują się w pobliżu kościoła parafialnego i Domu Pomocy Społecznej Bonifratrów, w najdalej położonym na zachód przysiółku wsi – Bieńkowicach oraz przy drodze z Kalwarii Zebrzydowskiej do Przytkowic-w pobliżu granicy z tą wsią. Reszta zagród rozproszona jest na stokach i wierzchołkach Krowiej Góry. Nazwy i układ przysiółków w dużym stopniu ilustrują historię wsi. Na przykład Bieńkowice do końca wieków średnich stanowiły odrębną wieś i przynależały do księstwa oświęcimskiego. Część wsi po zachodniej stronie Doliny Skawinki- Cedronu nosi nazwę „Strony Przeorowej”, a po wschodniej – „Strony Proboszczowej”, zgodnie z ich przynależnością albo do kościoła parafialnego , albo do szpitala bonifratrów.

W latach 1973 – 1975 miejscowość administracyjnie należała do województwa krakowskiego, potem w latach 1975 -1998 do województwa bielskiego. Obecnie Zebrzydowice należą do województwa małopolskiego, powiat wadowicki, gmina Kalwaria Zebrzydowska.

Odległość od Kalwarii Zebrzydowskiej wynosi ok. 3 km, od Skawiny ok. 20 km, od Wadowic ok. 17 km i od Krakowa 34 km.

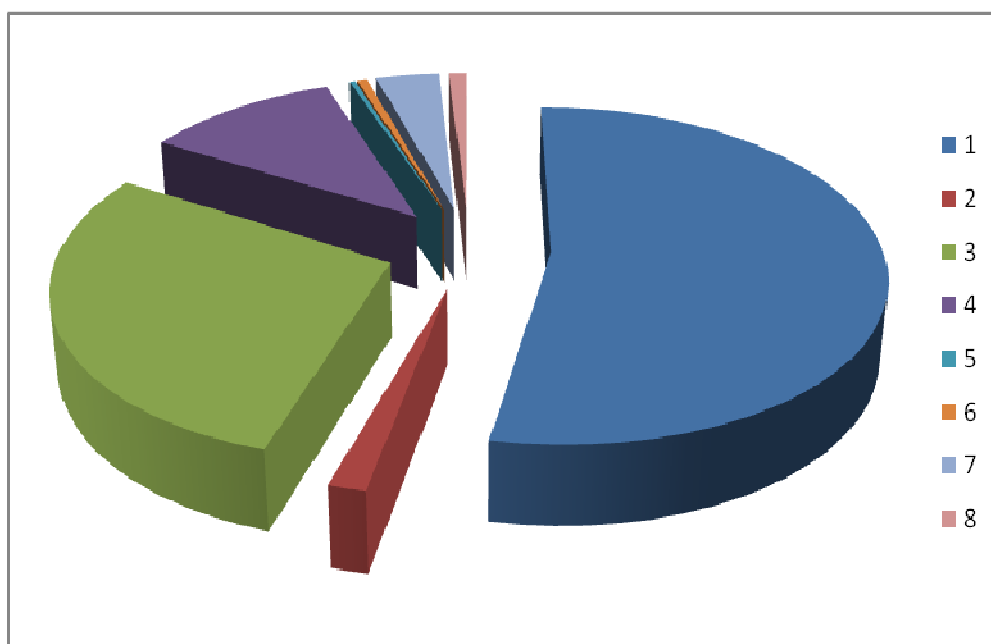

Mapa położenia miejscowości Zebrzydowice

Powierzchnia

Ogólna powierzchnia	869,32 ha
Grunty orne	425,15 ha (1)
Sady	12,76 ha (2)
Lasy	230,72 ha (3)
Pastwiska i łąki	87,89 ha (4)
Wody stojące	2,59 ha (5)
Wody płynące	4,72 ha (6)
Obszary zajęte przez drogi	28,85 ha (7)
Tereny różne	7,64ha (8)

Klimat

Miejscowość Zebrzydowice leży w strefie klimatu umiarkowanego ciepłego. Temperatura stycznia waha się od - 2°C do - 18°C, a temperatura lipca wynosi średnio 20°C. Jest to obszar nawiedzany przez wiatr halny. Roczne opady na tym terenie wynoszą 900 - 1000 mm. Najwięcej opadów notuje się w lipcu 140 mm co sprzyja uprawom. Największa ilość dni pogodnych występuje późną wiosną oraz w lecie.

W okresie wiosenno – letnim występują kilkudniowe intensywne opady co powoduje lokalne podtopienia i powodzie.

Charakterystyka mieszkańców

Na dzień dzisiejszy wieś Zebrzydowice zamieszkuje 2 024 osoby (co stanowi 10,04 % ogółu ludności gminy Kalwaria Zebrzydowska), w tym: 1 016 kobiet oraz 1 008 mężczyzn. Gęstość zaludnienia wynosi 232 os/km² (dane na dzień 31.12. 2012 r.).

Na terenie miejscowości znajdują się zakłady m.in. rzemieślnicze:

Szewstwo i cholewkarstwo - 64, stolarstwo -14, działalność różna - 8, handel stały - 2, tapicerstwo - 3.

Po otwarciu granic i wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej wielu młodych ludzi z terenu Zebrzydowic wyjechało w poszukiwaniu pracy za granicę (Anglia, Irlandia, Włochy, Hiszpania). Część z nich wyjechała wraz ze swą rodziną – myśląc tam się osiedlić, część z myślą powrotu. Ci drudzy inwestują w rodzinnej miejscowości budując np. domy.

Inna grupa mieszkańców to ludzie młodzi uczący się i pracujący w dużych miastach (Kraków, Katowice, Warszawa).

Powyzsza struktura wyraźnie wskazuje na rozwojowy charakter wsi.

Funkcja administracyjna – wieś sołecka:

obecny sołtys wsi: Zdzisław Maryon

radny: Stanisław Brózda

liczba członków Rady Sołeckiej: 12 osób: Grabiński Zygmunt, Jabłońska Joanna, Jarguz Andrzej, Jarguz Marek, Jezioro Józef, Kozieł Adam, Moskała Marzena, Opyrczał Mieczysław, Ozóg Marcin, Pasternak Mieczysław, Ryłko Paweł, Stoczek Jacek.

2. Rys historyczny

Geneza wsi

W 1274 r. książę krakowski Bolesław Wstydlivy przekazał księciu opolskiemu Władysławowi teren, położony między Skawą a Skawinką, z wyłączeniem jednak wsi Radwanitów, powszechnie nazywanych Trebol, które książę zatrzymał przy ziemi krakowskiej. Wsie te w przyszłości nazywano jako "korytarz radwanicki". Ów "korytarz"

obejmował również obszar dzisiejszej wsi Zebrzydowice, ale nie wiadomo, czy sama wieś wówczas już istniała, czy też została założona później.

Pierwsza wzmianka o wsi pochodzi z 1325 r. i dotyczy plebana z "villa Siffridi", czyli ze wsi Siffrida. Z tej wzmianki wynika, że we wsi był wówczas kościół parafialny. Siffrid było to imię pochodzenia niemieckiego, które w tłumaczeniu polskim brzmiało: Zewrzyd lub Zebrzyd, skąd późniejsze: Zewridowice (1345r.), Zewrzdowice (1401 r.) i w końcu Zebrzydowice (1419r.); "ice" czyli wieś synów Zebrzyda. Nie wiadomo jednak, czy ów Siffrid-Zebrzyd był Radwanitą, przodkiem później-szych Zebrzydowskich, o których pierwsza pewna wiadomość pochodzi dopiero z przełomu XV i XVI w.

Z istniejących dokumentów i wzmianek, dotyczących Zebrzydowic w XIV, XV i XVI w., można wysnuć wniosek, że wieś ta była częściową, zaściankową, to znaczy należącą stale do co najmniej kilku właścicieli. Ponadto w Zebrzydowicach istniał dział królewski lanckorońskiej. Nie wiadomo, czy wszyscy szlachcice częściowi byli Radwanitami, ale niektórzy na pewno, bo wspomina ich Jan Długosz w latach 1470-1480. Prawdopodobnie właśnie ci częściowi Radwanici posiadali największe działy w Zebrzydowicach i od nazwy wsi przyjęli nazwisko Zebrzydowskich.

Jako pierwszy znany Radwanita nosił je Mikołaj z Sitna Zebrzydowski, zmarły w 1503 r. "Wyemigrował" on jednak z Małopolski, osiadł koło Bydgoszczy w Więcborku i założył więcborską linię Zebrzydowskich. Natomiast zebrzydowicką linię o tym nazwisku kontynuował Fabian Zebrzydowski, bliski krewny (może nawet brat) Mikołaja z Sitna. Również i on, podobnie jak jego przodkowie co najmniej od początku XV w., posiadał swój dział w sąsiednich Brodach. Zarówno Fabian, jak i jego syn Jan Zebrzydowski, zaliczali się do biedniejszej szlachty.

Dopiero syn Jana, Florian (zmarły w 1566 r.), zdołał "wy płynąć na szersze wody". W 1538 r. został dworzaniem króla Zygmunta I Starego, później sekretarzem i przełożonym dworu króla Zygmunta II Augusta od początku jego panowania, a w końcu murgrabią zamku na Wawelu, hetmanem nadwornym, kasztelanem lubelskim oraz starostą sądeckim i tyśowskim. Opuścił on Zebrzydowice i osiadł koło Lublina, gdzie zakupił kilka wsi. Prawdopodobnie to on zamienił dawny dwór obronny Zebrzydowskich na zameczek łowiecki.

W 1566 r. w spadku po Florianie, Zebrzydowice otrzymał syn Jan, a Brody - Mikołaj. Po śmierci brata około 1592 r., ów Mikołaj opiekował się bratankiem, również Mikołajem i wspólnie z nim zarządzał majątkiem w Zebrzydowicach. Mikołaj Zebrzydowski (senior) był najwybitniejszym z tej rodziny. Uzyskał wiele godności i stanowisk państwowych, a w 1588 r. wziął w dzierżawę od króla starostwo niegrodowe lanckorońskie, co zapewniło mu ogromne dochody i majątek. Brody i Zebrzydowice stanowiły tylko niewielki margines. W 1599 r. dokonał w Zebrzydowicach wstępnej fundacji szpitala i schroniska dla biednych żołnierzy pochodzenia szlacheckiego, a ostatecznej w 1611 r.- na rzecz bonifratrów. W tym samym okresie założył klasztor i kościół Bernardynów na wschodnim stoku pobliskiej góry Żarek oraz rozpoczął budowę rozległej "kalwarii".

Odtąd Zebrzydowscy rozstali się z majątkiem w Zebrzydowicach, zachowując tu tylko niewielki dział oraz Brody. Dalsza historia tego majątku i wsi, to przede wszystkim historia szpitala.

Bieńkowice

Jest to przysiółek Zebrzydowic, położony w ich najbardziej na zachód wysuniętej części. W średniowieczu i na początku czasów nowożytnych Bieńkowice stanowiły samodzielną wieś. W 1274 r. włączone zostały do księstwa opolskiego (później oświęcimskiego), podczas gdy Zebrzydowice były w polskim "korytarzu radwanickim". Wieś nazwę swą zapewne wzięła od imienia Bień. W owym czasie popularne bowiem było zdrobnienie imienia Benedykt na pieśczośliwie brzmiące "Bieniek". W 1333 r. książę oświęcimski Jan I Scholastyk przekazał Żegocie z Benkowicz las nad Skawą koło Zembrzyc w celu lokowania tam osad na prawie niemieckim. Wsią tą są dzisiejsze Skawce, a być może - również sąsiednie Śleszowice, Dąbrówka i Zagórze. Nazwa ta i jej właściciele pojawiają się wielokrotnie w XV wieku w różnych dokumentach książąt oświęcimskich. Nie wiadomo kiedy wieś utraciła swą samodzielność i została włączona do Zebrzydowic. Być może nastąpiło to przed połową XV wieku, kiedy na polecenie Króla Władysława Warneńczyka Bieńkowice zostały wykupione przez Mikołaja Serafina i włączone do tworzonej wówczas na terenie księstwa zatorskiego królewskiej, późniejszego starostwa nie-grodowego barwałdzkiego. W każdym razie w 1581 r. wymienione zostały już z Zebrzydowicami, jako była własność Sokołowskiego, a obecnie Różena (chodziło o część Zebrzydowic, przylegającą do dawnych Bieńkowic).

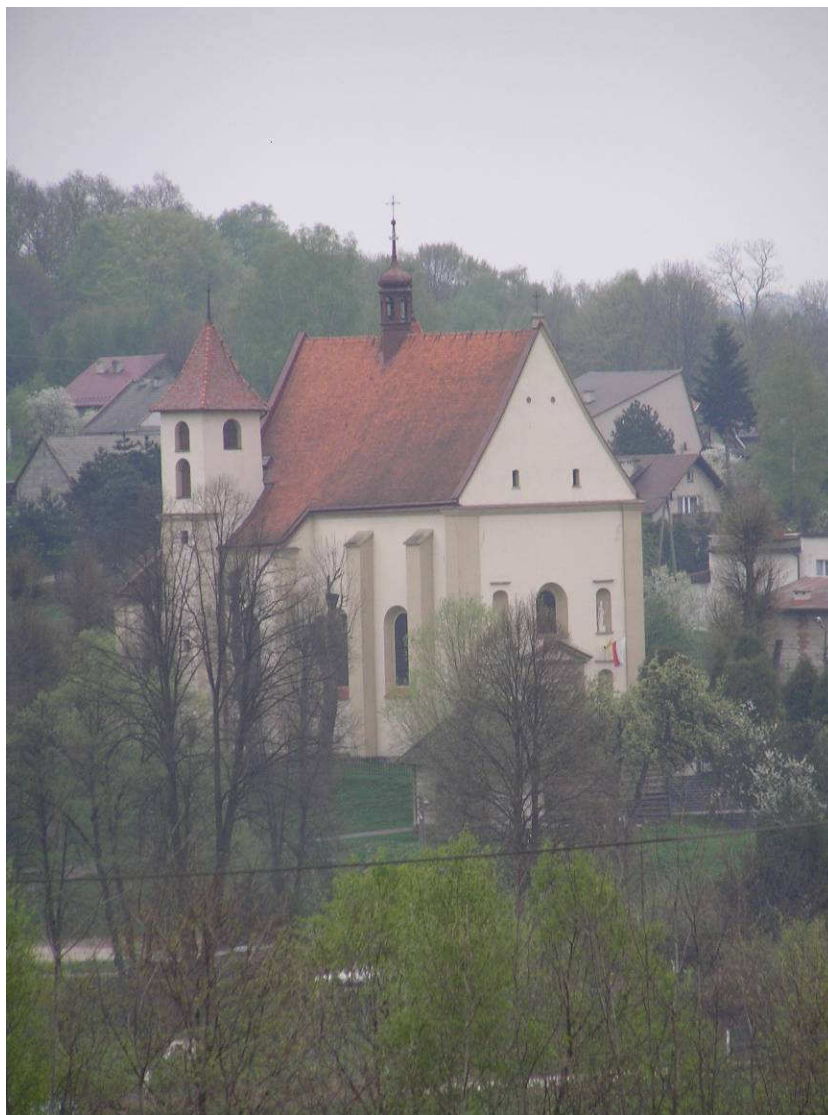
Kościół parafialny:

Charakterystyka obiektu

Kościół parafialny zbudowany jest na planie prostokąta z kamienia i cegły. Po bokach prezbiterium stoją dwie przybudówki z lożami, na piętrze otwartymi do wnętrza arkadowymi emporami. W miejscu połączenia nawy i prezbiterium wznoszą się na planie kwadratu dwie wieże, nieco niższe od kalenicy dachu, pokryte dachem namiotowym. Główne wejście znajduje się od strony zachodniej, ubrane w piękny renesansowy portatył odrestaurowany w 1961 roku. Wielki ołtarz (jak i cały kościół) wybudowany został w stylu renesansowym. Pewne fragmenty są złocone, lecz większość pomalowana została farbą olejną. W ołtarzu tym są dwa nasuwane na siebie obrazy: Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny i św. Michała Archanioła - patrona kościoła i parafii. Obraz pierwszy pędzla nieznanego artysty uległ prawie całkowitemu zniszczeniu i w 1908 r. artysta malarz Pochwalski przemalował go wiernie na nowym płótnie. Obraz św. Michała malował artysta malarz Zembaczyński w roku 1910.

W środku ołtarza umieszczone jest tabernakulum, wykonane z drewna, w stylu barokowym. Stanowi ono główną część wielkiego ołtarza. Nie wiadomo dokładnie z którego roku pochodzi. Pierwszy raz odnowione zostało w 1899, a następnie w 1936 roku, i w tym stanie pozostaje do dzisiaj. Na szczycie ołtarza postawiona jest rzeźba Matki Boskiej z Dzieciątkiem, depczącej szatana w postaci lwa. Rzeźba ta przeniesiona została ze starego drewnianego kościółka św. Marcina i stanowi bardzo cenny zabytek śląskiej sztuki gotyckiej sprzed 1400 roku.

Czy kościół był malowany od początku, tego nie wiadomo. Obecna polichromia, według projektu prof. Jana Bukowskiego z Krakowa, została wykonana przez artystę malarza Karola Polityńskiego w 1925 r.

Kościół parafialny p.w. Św. Michała Archanioła

Historia parafii

Pierwsza wiadomość o istnieniu kościoła parafialnego pochodzi z lat 1325-1327. Ów kościół drewniany był pod wezwaniem św. Marcina. Kościół ten został sprofanowany przez heretyków, jednakże w początkach XVI w. został im odebrany. W późniejszych latach prawdopodobnie z braku opieki uległ zniszczeniu.

W 1599 roku Mikołaj Zebrzydowski przystąpił do budowy nowego kościoła pod wezwaniem św. Michała Archanioła. Kościół został wykończony w 1602 r., a jego plany wykonał Jan Maria Bernardoni z Como, budowniczy kościoła jezuickiego pod wezwaniem św. Piotra i św. Pawła w Krakowie, kościoła i klasztoru Bernardynów w Kalwarii Zebrzydowskiej i równocześnie stawianego szpitala w Zebrzydowicach.

W 1610 roku Mikołaj Zebrzydowski podjął starania u biskupa krakowskiego Piotra Tylickiego o zmianę aktu fundacyjnego odnośnie szpitala, podając powód, że pleban zebrzydowski nie spełnia jego woli i dochód przeznacza na własne potrzeby zamiast na chorych żołnierzy. Biskup powołał w tej sprawie specjalną komisję, która po przesłuchaniu 12 świadków stwierdziła słuszność stawianych zarzutów. Udowodniono, że na przestrzeni 10 lat w szpitalu był tylko jeden żołnierz przez dwa lata. Biskup Piotr Tylicki wytoczył księdzu proboszczowi Chamcowi proces i dnia 11 lutego 1610 roku wydał wyrok, którym usunął proboszcza od administracji szpitala, zostawiając mu folwark w Górnych Leńczach, a szpital wraz z uposażeniem w Zebrzydowicach oddał bonifratrom znanym wówczas pod nazwą „Fate bene Frateli”, aby leczyli chorych i ubogich stosownie do swej reguły.

Z późniejszych lat odnośnie kościoła i parafii Zebrzydowice niewiele jest wiadomo. Zachowane akta z tych czasów dotyczą przeważnie tylko spraw gospodarczych i ekonomicznych. Warto tu jedynie wspomnieć kolatora kościoła księcia Józefa Czartoryskiego, właściciela Lanckorony i Zebrzydowic, któremu kościół parafialny wiele ma do zawdzięczenia. Jak wynika z zachowanego w parafii dokumentu wizytacyjnego z roku 1729, kościół był bogato wyposażony we wszystko, czego tylko było potrzeba, a przede wszystkim w szaty i naczynia liturgiczne; czuwał nad tym kolator Czartoryski.

Po księciu Józefie Czartoryskim, dość życzliwym i ofiarnym dla kościoła kolatorem była cała rodzina de Radwan Brandysów (właściciele Przytkowic). Z ich czasów warto tu wspomnieć tzw. rabację chłopską. Kiedy w lutym 1846 roku w powiecie wadowickim grasowały bandy chłopskie, nie ominęły też i parafii Zebrzydowice. Jak wspominają akta, że “w zwierzęcym zapale napadali na konwent Bonifratrów i tak pełnemu dobrodziejstw dla nich zakładowi nie przebaczyli, ale go srodze złupili”. Dostało się też proboszczowi. Ówczesny proboszcz Józef Fox skarżył się, że od złodziejów z wielką szkodą 12 razy był nawiedzony, że cała parafia jest bardzo podupadła. Zwrócił się z prośbą do ówczesnego kolatora Wojciecha de Radwan Brandysa, o załatwienie w Kurii Biskupiej i w urzędzie Cyrkularnym, aby oddać parafię Zebrzydowice i duszpasterstwo w niej Bernardynom w Kalwarii, a beneficjum szpitalowi Bonifratrów w Zebrzydowicach. Nie zgadzają się jednak na to, ani Kuria Biskupia, ani Urząd Cyrkularny.

W połowie XIX wieku kolatorstwo w dawnym pojęciu przestaje istnieć. Są kolatorzy, ale cała ich rola ogranicza się tylko do tak zwanego “prawa prezenty”. Takimi kolatorami są

ostatni z rodziny wspomnianej wyżej de Radwan Brandys, oraz ostatni kolator, właściciel wsi Brody, Ludwik hrabia Dębicki, a po nim rodzina Hamerlingów.

Cała sytuacja i nastawienie do parafii i kościoła zupełnie się zmienia. Za dawnych kolatorów głównym "spiritus movens" wszelkiego poczynania, działania, prac, inwestycji dla kościoła był kolator - proboszcz był raczej osoba bierną. Między innymi stąd to pochodziło, że od najdawniejszych czasów proboszczowie w Zebrzydowicach bywali wybierani najczęściej z profesorów Wszechnicy Krakowskiej i mieszkali nie w Zebrzydowicach, ale w Krakowie. Parafią zaś zarządzali wikariusze, którzy często się zmieniali. Nie było ani ciągłości pracy duszpasterskiej, ani też troski o tą pracę. Nic też dziwnego, że parafianie zaniedbani od swoich pasterzy, nawzajem nic się nie troszczyli ani o nich, ani też o kościół. Jedynym stałym, jakby "ojcem i opiekunem" parafii był kolator. Z chwilą zniknięcia kolatorstwa w dawnym pojęciu, a nastaniu „prawa prezenty”, z chwilą zaostrzenia przepisami prawnymi obowiązku stałości miejsca i rezydowania w wyznaczonej przez biskupa parafii i objętej w duszpasterskie posiadanie – z obowiązku prawnego i moralnego wszystkie przedsięwzięcia przeszły na proboszcza i od niego zależą – od jego zaradności, pracowitości, gospodarności oraz umiłowania ludzi wśród których żyje i nad którymi pracuje.

Cmentarz parafialny

Na północ od kościoła rozciąga się cmentarz parafialny. Prowadzi do niego wprost od kościoła szeroka aleja. Cmentarz jest ogrodzony. Urządzony bezplanowo. Stało się to dlatego, że ludzie wysilali się na monumentalne pomniki, przeważnie z kamienia, nie przestrzegając wymiarów rzędów, w których chowano zwłoki, stąd jeden pomnik zachodzi na drugi. Zamożniejsze rodziny z Kalwarii budowały na cmentarzu duże grobowce dla całych rodzin.

Przy głównej alei wznosi się obszerna, murowana Kaplica Brandysów, przez kilka pokoleń władających okolicznymi majątkami ziemskimi. Przy kaplicy, od strony alei, na brzożowym krzyżu umieszczono tablicę z napisem: **Katyń, Oświęcim, Fordon**, upamiętniającym martyrologię narodu polskiego. W północno-zachodnim narożniku cmentarza wydzielono ogrodzeniem cmentarz wojenny z 1914 roku. Zdobí go okazały pomnik z napisami w języku niemieckim i polskim. Polski napis brzmi: Ku wiecznej pamięci bohaterom zmarłym tu w czasie światowej wojny w r. 1914. Z niemieckiego napisu wynika,

że na cmentarzu pochowano żołnierzy armii austriacko-węgierskiej, zmarłych w Zebrzydowicach, gdzie mieścił się rezerwowy szpital nr 2 szpitala w Jarosławiu. Znajduje się tu 58 grobów żołnierskich. Opiekę nad tymi grobami sprawują uczniowie miejscowej szkoły podstawowej.

Cmentarz

Bractwa

Około 1600 r. przy kościele św. Michała w Zebrzydowicach istniało Bractwo Świętych Aniołów Stróżów, zwane gdzie indziej Bractwem św. Michała Archanioła. Daty jego założenia, ani upadku nie znamy, jak również jego statusu. W 1844 r. założono Bractwo Wstrzemięźliwości, które istniało do r. 1944. W roku założenia wstąpiło do Bractwa 1931 osób z parafii, a do roku 1944 było ich wszystkich razem 2122 osoby.

W 1879 roku powstało Bractwo Apostolstwa Najświętszego Serca Jezusowego mające za cel szerzenie kultu Najświętszego Serca Jezusowego. Istniało ono do 1950 r. Ponieważ po 1950

roku nie udało się wskrzesić tego Bractwa przygotowano więc solennie parafię na poświęcenie rodzin Najświętszemu Sercu Pana Jezusa. W 1959 r. wstąpiło do Apostolstwa Najświętszego Serca Pana Jezusa około 900 rodzin z parafii na ogólną liczbę 1300. Od 1909 r. istnieje w naszej parafii Różaniec Żywy, który w okresie największego rozkwitu zrzeszał 1140 osób w 76 różach. Po okresie okupacji wiele róż upadło.

Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego ̄ Paulo

Zgromadzenie założone w XVII wieku przez św. Wincentego ̄ Paulo i św. Ludwikę de Marillac znane jest w Kościele pod nazwą Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia Św. Wincentego ̄ Paulo (szarytki - z francuskiego charite znaczy miłosierdzie).

Pierwsze siostry tego zgromadzenia przybyły do Polski w 1652 roku. Aktualnie istnieją trzy Prowincje: warszawska, chełmińska i krakowska. Siostry w duchu wierności charyzmatowi nadal poświęcają się całkowicie Bogu i prowadząc życie wspólnotowe, służą Chrystusowi obecnemu w ubogich, ich braciach w duchu ewangelicznej pokory, prostoty i miłości. Otwarcie Domu Centralnego w Krakowie odbyło się 15 X 1859 r. Aktualnie Prowincja Krakowska liczy 388 sióstr i 36 domów.

W myśl słów św. Wincentego: "Nie wystarcza mi, że ja sam kocham Boga, jeśli mój bliźni Go nie kocha", siostry podejmują posługę: w szpitalach, odwiedzając chorych i samotnych w ich domach, w domach opieki i domach dla dzieci niepełnosprawnych, prowadzą przedszkola, katechizują, są organistkami, zakrystiankami oraz wyjeżdżają na misje.

Dnia 29 XI 1906 r. Panie Józefa i Maria Brandys przekazały aktem darowizny dom i grunty Zgromadzeniu Sióstr Szarytek. W 1936 roku rozpoczęto w Zebrzydowicach budowę nowego domu, a jego otwarcie nastąpiło już dwa lata później.

W okresie okupacji niemieckiej dom szarytek stał się azylem dla ludzi świeckich i zakonnych, wysiedlonych z terenów przyłączonych do Związku Sowieckiego lub Rzeszy Niemieckiej, a później również uciekinierów z pacyfikowanej przez Niemców Warszawy. Zabudowania sióstr mogły pomieścić nawet około 30 osób.

Konspiracyjna działalność, skierowana przeciwko okupantowi hitlerowskiemu, obejmowała: druk (powielanie na maszynie do pisania Tygodnika Ludowego oraz wielu ulotek), przyjmowanie i nadawanie przez radiostację wiadomości do Londynu, przechowywanie mundurów wojskowych oraz broni i sprzętu wojskowego dla partyzantów

Armii Krajowej. Leczone tu również rannych partyzantów, ukrywano trzy Żydówki, a także pomagano miejscowej ludności w zaopatrywaniu się w trudno dostępne leki itp..

O większości tych działań nie wiedziały nawet mieszkające tu siostry zakonne. Stało się to za przyczyną siostry Izabeli, z domu Zofii Marii Łuszczkiewicz. W 1923 r. wstąpiła do zgromadzenia szarytek, ukończyła szkołę pielęgniarską w Paryżu i osiadła we Lwowie jako dyrektorka szkoły pielęgniarskiej. Po zajęciu Lwowa przez bolszewików, wraz ze swą siostrą Marią Chwalibogową i jej córką Anną, przeniosła się do szarytek w Zebrzydowicach. Szybko nawiązała kontakty z miejscowymi konspiratorami i, w tajemnicy przed pozostałymi mieszkańcami, rozpoczęła potaje-mną pracę patriotyczną. Miała niezwykłą wprost umiejętność nawiązywania kontaktów z wpływowymi Niemcami, dzięki czemu mogła załatwiać wiele spraw, nie wzbudzając u nich podejrzeń, że sami pomagają jej w działalności konspiracyjnej. Nieomal nigdy nie rozstawała się z bronią osobistą, którą nosiła pod habitem zakonnym.

W dniu 27 września 1944r. około godziny 8.00 do domu szarytek niespodziewanie przyjechała żandarmeria niemiecka z Kalwarii Zebrzydowskiej. Stało się to raczej przypadkowo, ponieważ nieco wcześniej niedaleko stąd Niemcy stoczyli potyczkę z grupą partyzantów i poszukiwali w okolicy rannych. Podczas rewizji znaleźli radiodbiornik i ulotki, natomiast nie odkryli składów umundurowania, sprzętu medycznego itp. W klasztorze ukrywał się wówczas pod fałszywym nazwiskiem Kohuta gen. bryg. Bruno Olbrycht ps. „Olza”, dowódca Grupy Operacyjnej „Śląsk Cieszyński”, któremu podlegał tutejszy 12 Pułk Piechoty. Nerozpoznanego zabrali Niemcy na wóz, a także panie Chwalibogowskie i powieźli ich do Kalwarii Zebrzydowskiej. Spowodowało to natychmiastową reakcję ze strony partyzantów, którzy następnego dnia dokonali brawurowego odbicia wszystkich aresztowanych z aresztu w Kalwarii Zebrzydowskiej. Partyzanci uprzedzili wracającą z Krakowa siostrę Izabelę o zaistniałych wydarzeniach. Zamelinowała się najpierw w sąsiednich Zarzycach Wielkich, a następnie w Miechowskim. Po zakończeniu wojny nadal prowadziła działalność konspiracyjną, tym razem przeciw komunistycznym władzom, działającym z nadania Związku Sowieckiego. Pracowała jako pielęgniarka w szpitalu w Rzeszowie, gdzie pomagała rannym partyzantom w ucieczkach przed czekającymi ich torturami w aresztach śledczych.

W 1946 r. wyjechała w celach zakonnych do Rzymu i Paryża. Nawiązała tam między innymi kontakt z Adamem Doboszyńskim, głośnym jeszcze przed wojną działaczem antykomunistycznym. Kiedy ten wrócił do Polski z fałszywym nazwiskiem i paszportem, zapewniła mu kilkumiesięczny pobyt w Zebrzydowicach, gdzie przygotowywał dalszą działalność przeciw narzuconym Polsce władzom. Na przełomie lipca i sierpnia 1948 roku władze bezpieczeństwa dowiedziały się o podziemnej pracy siostry Izabeli i podstępnie aresztowały ją w Wadowicach. Po torturach została skazana na karę śmierci, zamienioną na dożywotnie więzienie, które odbywała w Fordonie, na Mokotowie, w Strzelcach Opolskich i Inowrocławiu. Wreszcie skatowaną, skrajnie wyniszczoną fizycznie i psychicznie, w czerwcu 1956 r. wypuszczono na wolność, ale już w sierpniu 1957r. zmarła w Krakowie i została pochowana na cmentarzu Rakowickim.

Obecnie dom sióstr szarytek w Zebrzydowicach jest domem wypoczynkowym dla sióstr Prowincji Krakowskiej, jak również dla sióstr starszych i chorych. Obecnie przebywa w nim dziewięć sióstr. Działalność jaką podejmują to: katechizacja, praca w parafii, odwiedzanie chorych i samotnych.

Klasztor i szpital Bonifratrów

Kompleks klasztorny Bonifratrów znajduje się na lewym brzegu Cedronu. Zajmuje teren o kształcie zbliżonym do trapezu. Budynki Konwentu Bonifratrów obejmują: budynek Dworu i złączony z nim od południa poprzez korytarz na arkadzie budynek klasztorny, budynek kuchni „C”, budynek pralni „P”, budynki mieszkalne, budynek Domu Pomocy Społecznej (DPS), spichlerz, kuźnia, kostnica.

Jednym z największych walorów obiektu Konwentu w Zebrzydowicach jest jego wymiar historyczny i religijny.

Do Rejestru Zabytków wpisane zostały następujące obiekty Konwentu Bonifratrów:

- Zespół klasztorny Konwentu Bonifratrów, składający się z budynku dawnego dworu i dobudowanego skrzydła mieszczącego refektarz i kaplicę, budynku dawnej apteki (obecnie budynek klasztorny braci), spichlerza i kostnicy wraz z otoczeniem,
- kaplica cmentarna na cmentarzu konwentu wraz z otoczeniem w granicach ogrodzenia cmentarnego,
- kaplica Św. Jana Nepomucena wraz z otoczeniem

Dwór obronny

Na szczególną uwagę zasługuje najstarszy szesnastowieczny budynek, dawny dwór myśliwsko – obronny Mikołaja Zebrzydowskiego. Mieści się w nim zabytkowy Kościół pod wezwaniem św. Floriana z Cudownym Wizerunkiem Chrystusa Ukrzyżowanego, pochodzącego z roku 1670. Dwór został wybudowany w Zebrzydowicach, przez wojewodę krakowskiego Mikołaja Zebrzydowskiego w II połowie XVI wieku. Była to budowla o rzucie prawie kwadratowym, trzytraktowa, piętrowa, z dwiema kwadratowymi basztami alkierzowymi od strony północnej. Do czasów obecnych zachowały się w kondygnacji piętra, na elewacji wschodniej, kluczowe strzelnice. W 1599 r. Dwór został przekazany przez Mikołaja Zebrzydowskiego fundacji szpitalnej, którą w 1611 roku przejął sprowadzony konwent braci Bonifratrów. Obiekt przekazany zakonnikom, został rozbudowany o prostokątne piętrowe, podpiwniczone skrzydło południowe, z wieżą na osi, mieszczącą klatkę schodową. Prawdopodobnie w późniejszym czasie, do wschodniej części skrzydła mieszczącego kaplicę, dobudowane zostało niewielkie prezbiterium. Obiekt był remontowany w latach 1801-1803, w roku 1879 i w czasach współczesnych. W 1910r. podwyższone zostały wieże najstarszego skrzydła.

Ze względu na stan techniczny oraz estetyczny i istniejący standard, budynek wymaga przeprowadzenia remontu konserwatorskiego oraz modernizacji. Do budynku przylegają budynki pomocnicze – konieczne będzie ich wyburzenie ze względu na przywrócenie historycznej formy Dworu. Stan techniczny obiektu jest zły. Występują liczne spękania i zawilgocenia. Przewiduje się zmiany w obecnym układzie funkcjonalnym – konieczne jest przeniesienie kuchni z zapleczem, mieszczącej się na parterze budynku Dworu do innego budynku.

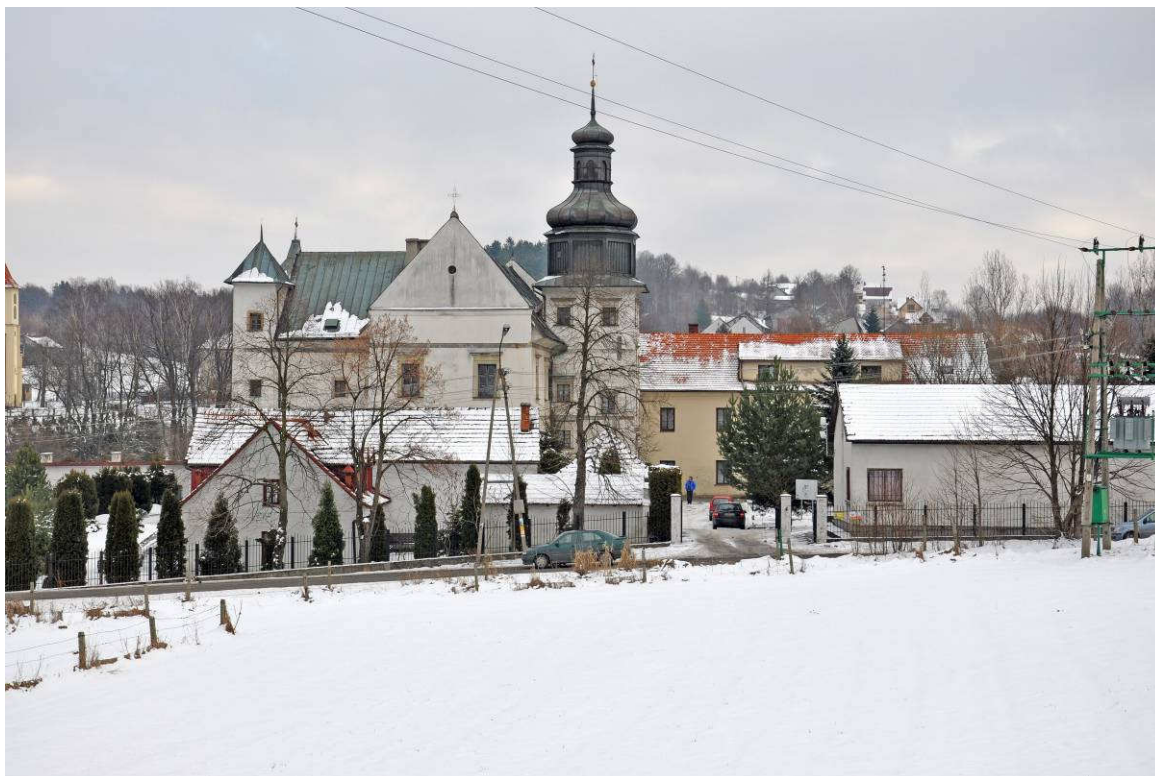
Budynek klasztorny

Dom klasztorny został zbudowany w latach 1801-1804 dla potrzeb prowadzonej przez Bonifratrów braci apteki, jako budynek parterowy z użytkowym poddaszem, niepodpiwniczony. W 1827 r. nadbudowany został o jedno piętro. W 1890 r. cały budynek odnowiono; poświęcono go w 1892 r. Apteka funkcjonowała w budynku do 1904 r., potem zamieszkali w budynku bracia zakonnicy. Po 1911 r. budynek został połączony w poziomie

piętra z Dworem. W 1931 r. zostały odnowione elewacje budynku. W 1973 r. część strychu zaadaptowano na mieszkania dla zakonników.

Budynek klasztorny posiada wartość historyczną i architektoniczną. Założony jest na rzucie prostokąta, wydłużonego w kierunku północ- południe. Murowany z cegły, otynkowany. Jednopiętrowy, niepodpiwniczony, ze strychem użytkowym. Układ wnętrza trzytraktowy: pomieszczenia usytuowane po dwóch stronach biegnącego środkiem korytarza, sklepione. Elewacje podłużne siedmioosiowe, z płytkami ryzalitami środkowymi. Elewacje boczne trójosiowe. Dach nad budynkiem dwuspadowy, z facjatkami w obu połaciach. Ze względu na jego obecny stan opracowano dla niego zalecenia konserwatorskie obejmujące;

- przywrócenie elewacjom wystroju nadanego im w 1827 r., na podstawie elementów zachowanych i ikonografii,
- wykluczając przekształcenia bryły dopuszcza się ze względu na potrzeby funkcjonalne wprowadzenie zmian we wnętrzach,
- zaprojektowanie ogrodu kwiatowego po południowej stronie budynku wraz z ogrodzeniem, w nawiązaniu do ikonografii (widok klasztoru z 1838 r.),
- budynek wymaga dostosowania pomieszczeń do potrzeb klasztoru: wprowadzenie funkcji mieszkalnej na parterze – pokoje gościnne; na wyższych kondygnacjach pokoje mieszkalne zakonników klasztoru.

Klasztor Bonifratrów

Charakterystyka obiektu

Główny zespół zabudowań bonifratrów położony jest między lewym brzegiem Skawinki, a drogą, obiegającą ten zespół i prowadzącą do kościoła. Droga ta została zbudowana w 1908 r., ponieważ poprzednia biegła przez środek zespołu i zakłócała spokój chorym. Wznoszą się tutaj zabudowania szpitala i klasztoru, budynek dawnej apteki, szpitala dla kobiet, dawnych – browaru i gorzelni, spichlerza itp., pochodzących przeważnie z lat 1827-1838. Pod względem zabytkowym najcenniejszy jest sam szpital. Pozostałość dworu obronnego i myśliwskiego stanowi jego wysunięta, piętrowa część północna, z dawnymi dwoma narożnymi basztami – alkierzami, które w 1908 r. zostały wtórnie podwyższone na podobieństwo wież i przykryte namiotowymi dachami. Na ścianie wschodniej, między I a II piętrem, znajdują się dwie oryginalne strzelnice kluczowe, świadczące o obronnym charakterze ówczesnego dworu.

Historia klasztoru bonifratrów

W połowie XVI wieku Florian Zebrzydowski dawny dwór obronny w Zebrzydowicach przebudował na zameczek myśliwski. Przy końcu XVI w. gospodarował tu Mikołaj

Zebrzydowski (starosta lanckoroński), opiekujący się właściwym dziedzicem Zebrzydowicz, bratankiem, również Mikołajem. Ponieważ bratanek zamierzał poświęcić się stanowi duchownemu (w 1604 r. wstąpił do zakonu Bernardynów w Krakowie), w 1599 r. stryj dokonał fundacji szpitala dla chorych i biednych żołnierzy. Mikołaj Zebrzydowski kilka młodzieńczych lat spędził u boku króla Stefana Batorego, walcząc jako rotmistrz podczas walk w kampanii moskiewskiej w walce o Inflanty (1577-1581). Został też członkiem wojskowego stowarzyszenia pod wezwaniem św. Michała Archanioła. To wszystko spowodowało, że postanowił ufundować szpital i schronisko dla 12 żołnierzy pochodzenia szlacheckiego, rannych i kalek. Fundacji dokonał w dniu 9 września 1599 r. i przeznaczył na nią dwór i majątek w rodowych Zebrzydowicach oraz folwark w Leńczach Górnych. Od razu przystąpiono do powiększenia dotychczasowego dworu myśliwskiego (dziś część północna budynku z wieżami), według planów Jana Marii Bernardoniego, poszerzając go o piętrową, prostopadłą budowlę.

Tymczasem opiekun szpitala, miejscowy proboszcz, cały dochód przeznaczał na swoje potrzeby, nie interesując się fundacją. W 1611 r. Zebrzydowski zmienił treść tej fundacji, przenosząc ją na rzecz sprowadzonych z Krakowa bonifratrów. Portugalczyk Jan Ciudada w 1540 r. założył w Granadzie w Hiszpanii szpital dla 47 chorych, uważany za pierwowzór nowoczesnych szpitali. Ciudada zmarł w 1550 r., ale dopiero w 1586 r. jego zakon został zatwierdzony przez papieża, a on sam w 1690 r. kanonizowany jako św. Jan Boży. Zakon nosi nazwy: Zakon Szpitalny Św. Jana Bożego, Zakon Braci Miłosierdzia lub Bonifratrów. Do Krakowa bonifratrów sprowadził w 1609 r. Walerian Montelupi. Pierwszym przeorem nowego klasztoru został brat Melchior Bonawentura, który jedną dotychczas na parterze podzielił na dwie części, wschodnią przeznaczając na kaplicę z dobudowaną absydą i, zgodnie z życzeniem fundatora, nadał jej wezwanie św. Floriana (na cześć patrona ojca fundatora). Mimo kasaty innych klasztorów bonifratrów w Galicji po pierwszym rozbiore Polski w 1772 r., klasztorowi w Zebrzydowicach udało się uniknąć podobnego losu. W 1839 r. szpital wzbogacił się o nową fundację, dokonaną przez hrabinę Elżbietę Wielopolską ze Ślemienia, a mianowicie o położony w sąsiedztwie starego – nowy szpital żeński. W akcie fundacyjnym hrabina między innymi tak uzasadniła swą szczodroliwość: [...] na wieczystą pamiątkę syna swego Feliksa Wielopolskiego, który z niedocieczonych wyroków Boskich na umyśle

osłabionym zostawszy, czas niejaki w klasztorze zebrzydowskim zamieszkiwał i tam życie swe zakończył[...].

W 1929 r. bonifratrzy zaczęli w szpitalu leczyć chorych na jaglicę i gruźlicę, a w październiku 1938 r. przyjęli 30 chorych psychicznie ze szpitala w Kobierzynie. Podczas okupacji niemieckiej, w maju 1942 r., udający sanitariuszy niemieccy żołnierze wywieźli stąd 30 pacjentów do obozu koncentracyjnego w Oświęcimiu i tam ich wymordowali.

W 1956 r. gospodarstwo rolne szpitala, wraz z zabudowaniami gospodarczymi zostało upaństwowione, a konwentowi pozostawiono tylko niewielką resztówkę, klasztor ze szpitalem (ale upaństwowionym) i niektóre sąsiadujące z nim zabudowania. Szpital działał początkowo jako filia Specjalistycznego Psychiatrycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Krakowie Kobierzynie. W 1982 r. włączono go do Zespołu Domów Pomocy Społecznej dla Dorosłych Zrzeszenia Katolickiego „Caritas”. Dopiero w 1993 r. konwent podpisał umowę o współpracy z Wojewódzkim Zespołem Pomocy Społecznej, dzięki czemu mógł dokonać koniecznego już remontu.

Majątek ziemski bonifratrów o powierzchni 108 ha, po upaństwowieniu znajdował się początkowo w posiadaniu Państwowych Gospodarstw Rolnych (hodowla drobiu, zwierząt futerkowych i bydła rzeźnego), a później został włączony do Państwowego Ośrodka Hodowli Zarodowej w Kalwarii Zebrzydowskiej. Dopiero w 1993 r. został konwentowi zwrócony. Prowadzone jest w nim gospodarstwo rolno-hodowlane, również na potrzeby Domu Pomocy Społecznej.

Zmiany polityczne, jakie dokonały się w Polsce po zwycięstwie „Solidarności”, pozwoliły braciom odzyskać prawo własności zarówno do historycznego budynku, jak i do gospodarstwa, na którym w latach pięćdziesiątych utworzono PGR. Bracia odzyskali także swą aptekę w Kalwarii, w której oprócz leków gotowych pacjenci mogą także realizować recepty na leki robione. Prowadzony przez Bonifratrów Dom Opieki podlega obecnie pod Wojewódzki Zespół Pomocy Społecznej. Podobnie jak w przypadku innych bonifraterskich placówek, tak i tu dokonują się stale zmiany modernizacyjne mające na celu podniesienie poziomu opieki. Do takich działań należą fachowo prowadzone warsztaty terapii zajęciowej, opieka psychologiczna i duszpasterska.

Cmentarz bonifratrów

Cmentarz położony jest przy granicy Zebrzydowic z Kalwarią Zebrzydowską, po zachodniej stronie drogi prowadzącej do Przytkowic, między dawnym stawem hodowlanym a zabudowaniami folwarcznymi bonifratrów. Założono go w 1811 r. Klasyczna kaplica ozdobiona jest portykiem z czterema kolumnami oraz arkadami i zwieńczona trójkątnym frontonem. Na cmentarzu, oprócz zakonników, pochowany jest hrabia Feliks Wielkopolski, który był chory umysłowo, przebywał i zmarł w 1838r. w zebrzydowickim szpitalu (leży w grobowcu pod kaplicą).

Katastrofy żywiołowe w Zebrzydowicach:

1896 – epidemia cholery, zwanej „nostras”

1899 – wielka posucha (przez parę miesięcy nie padał deszcz),

1890 i 1897 – lata tak mokre, że wśród ludności zapanował głód,

1903 – powódź w całej ówczesnej Galicji

(wylały rzeki niosąc za sobą zniszczenia, zarazę i głód),

1904 – posucha,

1914 – ponownie wybucha cholera zwana „azjatycką”, powodując wiele wypadków śmierci wśród miejscowej ludności. Stało się to prawdopodobnie w związku z ewakuacją epidemiologicznego szpitala wojskowego z Jarosławia do Zebrzydowic.

Wypadki wojenne

Podczas ostatniej wojny poza zwykłymi przykrościami okupacji hitlerowskiej, zanotować należy aresztowanie kilku-dziesięciu szewców z terenu parafii za nielegalny handel skórą. Ofiar śmiertelnych nie pociągnęło to za sobą żadnych. Nadmienić tu należy, że owi szewcy, odbywając to więzienie, złożyli w nim obietnicę, że gdy wrócą cało do swych rodzin, to ufundują do kościoła nowe pająki na światło elektryczne. Obietnicę swą całkowicie spełnili, sprawiając aż pięć pięknych pająków do kościoła parafialnego.

W roku 1944 po zastrzeleniu w Stanisławiu Dolnym sołtysa, prawdopodobnie przez tajną organizację podziemną, przywieziono z Krakowa z więzienia Montelupich 10 więźniów

Polaków i rozstrzelano ich na skrzyżowaniu dróg do: Przytkowic, Stanisławia Dolnego i Zebrzydowic. W późniejszych latach postawiono na ich mogile obelisk pamiątkowy.

Powstanie szkoły

Pierwszą wzmiankę o szkole w Zebrzydowicach spotykamy w tzw. Crectio Originalis z 1599 roku. Szkoła musiała tutaj istnieć już dawniej, gdyż w akcie tym nie ma mowy o nowej, ale mówi się o jako już istniejącej. Zapisy te dotyczą sporu między proboszczem a fundatorem z roku 1610 w sprawie szpitala/Konwentu/, w którym zeznawał jako świadek ówczesny rektor szkoły parafialnej, będący również organistą tutejszego kościoła. W zeznaniach swoich zaznacza on, że już od 50 lat pełni funkcję rektora szkoły. Szkoła parafialna zatem istniała już w 1560 roku. Do roku 1868 była to jedyna szkoła na tutejszym terenie. W tym właśnie roku otwarto szkołę w Brodach, przeznaczając na ten cel budynek prywatny. W roku 1890 powstała szkoła w Kalwarii Zebrzydowskiej, w roku 1909 na Bugaju, a w 1910 w Stanisławiu Dolnym.

W 1893 roku wybudowano nowy budynek szkolny w Zebrzydowicach, na lewym brzegu rzeki Cedron, naprzeciw kościoła parafialnego. Budynek ten stoi do dnia dzisiejszego i służy obecnie jako dom nauczyciela.

Początkowo uczęszczanie do szkoły było dobrowolne, a mimo to frekwencja dzieci była liczna. Przymus szkolny wprowadzono dopiero w 1878 roku.

W latach 1960 rozpoczęto budowę nowej szkoły podstawowej. Szkoła stanęła na parceli zakupionej przed wojną. Komitet Budowy Szkoły, na czele którego stał Stanisław Gadocha – włożył wiele wysiłku i pracy w tę budowę. Z dużym poświęceniem pomagał również ówczesny kierownik szkoły Kazimierz Kosecki. Prace ukończono w roku 1963 a uroczysta przeprowadzka nastąpiła w dniu 2 lutego 1963 roku.

Skończyła się nauka w starej szkole, w ciasnocie i w nieodpowiednich warunkach.

Zespół Szkół nr 4 w Zebrzydowicach

Najważniejsze wydarzenia z życia nowej szkoły:

1. r. - przeprowadzka do nowej szkoły
2. 2.06.1969 r. - nadanie imienia Marii Konopnickiej
3. 1.09.2000 r. – utworzenie gimnazjum
4. 6.05.1989 r. – zakup i poświęcenie sztandaru
5. 1.09.1993 r. – utworzenie niepublicznego przedszkola
6. 9.05.2002 r. – utworzenie Zespołu Szkół nr 4 w Zebrzydowicach
7. 31.05.2003 r. – uroczystość czterdziestolecia szkoły i poświęcenie nowego sztandaru
8. 3.03.2005 r. – pożar sali biologiczno – chemicznej
9. 14.04.2005 r. - nadanie Statutu Zespołowi Szkół nr 4 w Zebrzydowicach.
10. 14.10.2010 r. – odsłonięcie obelisku z popiersiem Marii Konopnickiej w stulecie śmierci patronki szkoły.

Zespół Szkół nr 4 im. Marii Konopnickiej położony jest we wsi Zebrzydowice w gminie Kalwaria Zebrzydowska, powiat wadowicki. Jest to zachodnia część województwa małopolskiego. Szkoła leży przy ruchliwej drodze wojewódzkiej nr 953 łączącej Kalwarię Zebrzydowską ze Skawiną w odległości około 3 km od Kalwarii Zebrzydowskiej i 35 km od Krakowa. W pobliżu placówki przebiega linia kolejowa Kraków – Zakopane. Szkoła leży na

wysokości około 300 m. n p. m. w zachodniej części Pogórza Wielickiego, niedaleko rzeki Cedron (Skawinki). Krajobraz okolicy jest pagórkowaty, urozmaicony pasmami Pogórza i Beskidu Średniego. Budynek jest położony w pobliżu lasu mieszanego i pól uprawnych w pewnej odległości od zabudowań wsi. Szkoła otoczona jest terenem zielonym, na którym znajduje się szkolne boisko sportowe, plac zabaw dla przedszkolaków oraz zagospodarowane podwórko szkolne wyposażone w ławki dla uczniów. Dla większości uczniów droga z domu do szkoły nie przekracza 1,5 kilometra.

Po reformie oświaty szkoła podstawowa została szkołą sześcioklasową. W 2002 roku utworzono **Zespół Szkół Nr 4 w Zebrzydowicach**. Organem prowadzącym jest **Gmina Kalwaria Zebrzydowska**.

Powstanie OSP

Ochotnicza Straż Pożarna w Zebrzydowicach została założona w 1923 roku. Liczyła wtedy 20 członków. Powstała tak jak i inne jednostki z wielkiej potrzeby. Ogień bezkarnie trawił dorobek ludzkiego życia, a ludzie chcieli się przed nim bronić. Taki też cel przyświecał założycielom Ochotniczej Straży Pożarnej w Zebrzydowicach. Inicjatorem jej powstania był Jan Pacut z przysiółka Czerna, który dłuższy czas pracował w straży pożarnej w Bielsku. Właśnie on został wybrany pierwszym naczelnikiem, jego zastępcą był Ludwik Opyrchał. Funkcję prezesa pełnił Andrzej Faber. W 1927 roku naczelnikiem został Czesław Zajda, zastępcą początkowo Stanisław Pacut, a po jego zwolnieniu z tego stanowiska przez władze powiatowe (za działalność w ruchu ludowym) w 1935 roku wybrano Stanisława Kościelniaka. Prezesem wybrano Jana Kościelniaka.

Po II wojnie światowej, w 1950 roku funkcję naczelnika objął Stanisław Gadocha, zastępcami byli: pierwotnie Antoni Kołodziej, potem Antoni Rychlik. Funkcję prezesa piastował Józef Grabiński, a latach 1956 do 1968 oraz od 1969 do 1973 - Stanisław Góralczyk. Od 1973 roku aż do śmierci naczelnikiem był Józef Kamiński, jego zastępcą Józef Kołodziej, a prezesem Stanisław Gadocha, następnie Władysław Gnojek.

W roku 1924 wybudowano wspólnym wysiłkiem strażaków i mieszkańców Zebrzydowic skromną, drewnianą remizę strażacką. W ówczesnych czasach spełniała ona swą rolę. Sprzęt strażacki był skromny: ręczna sikawka na wozie konnym i niewielki zapas węży. W razie alarmu używano trąbki sygnałowej. Po zaprzęgnięciu do wozu pary koni

przeznaczonych do tego celu, albo takich, które akurat były pod ręką - strażacy pędzili do pożaru. Sikawka przechowywana była u Andrzeja Fabra. Stopniowo strażacy dokonywali zakupu umundurowania: czapek, mundurów, lśniących hełmów (przechowywanych do dziś), pasów i toporków. Mundury szył druh Władysław Bieniek, potem druh Franciszek Jaskierny.

W 1929 roku straż ufundowała sobie sztandar. Z okazji jego wręczenia odbył się festyn. Sztandar do 1939 roku przechowywał Franciszek Jarguz, a kiedy ten poszedł na W czasie pięćdziesięcioletniej działalności Ochotniczej Straży Pożarnej nie odnotowano wielkich pożarów czy innych katastrof. Była natomiast ofiarna praca, nieustanna gotowość spieszania z pomocą wszędzie tam, gdzie taka pomoc była potrzebna.

Strażacy ustawicznie troszczyli się o to, by było jak najmniej pożarów we wsi. Nie była to łatwa sprawa, gdyż we wsi było wciąż dużo drewnianych, krytych słomą domów i stodoł. W okresie przedwojennym największe pożary, w których gaszeniu brali udział strażacy z Zebrzydowic to: pożar zabudowań Spółki Kowalskiej w Sułkowicach, pożary w Przytkowicach i Stanisławiu Dolnym. Po wojnie groźny pożar wybuchł w stodołach Państwowego Gospodarstwa Hodowli Zarodowej w Zebrzydowicach. W 1945 roku członkowie OSP wystarali się o motopompę. Po wojnie strażacy zaczęli snuć plany budowy nowej remizy. Stara, mała i ciasna strażnica nie spełniała już swojej roli. W 1949 roku zakupiono parcelę pod jej budowę. Zakupiono też i wygaszono wapno. Pierwszy projekt budowlany został wykonany, ale władze nie wydały pozwolenia na budowę obiektu na zakupionej parceli. Przeprowadzone zostało wywłaszczenie parceli będącej własnością p. Anny Głogowskiej i tę parcelę przeznaczono pod budowę remizy. Strażacy zakupili materiały budowlane: kamień, cegłę i żwir. W 1966 roku opracowana została dokumentacja techniczna budowy remizy.

W 1967 roku geodeci wytyczyli teren pod budowę i okazało się, że na postawienie strażnicy jest za mało miejsca. Z uwagi na to przeniesiono budowę na starą parcelę, do której dokupiono dodatkowo kawałek gruntu. W 1969 roku mgr inż. Jolanta Puchała opracowała projekt budowy remizy i według tegoż projektu w 1970 roku rozpoczęła się budowa. W lutym 1970 roku wybrany został Komitet Budowy Domu Strażaka. W jego skład weszli: Józef Kołodziej - przewodniczący, Stanisław Góralczyk - zastępca, Józef Dudek - sekretarz, Stanisław Gadocha - skarbnik oraz Stanisław Mierniczak, Ludwik Brózda, Franciszek Jaskierny, Stanisław Ryłko, Mieczysław Jaskierny i Stanisław Bednarz - członkowie, Budowę w latach 1970 i 1971

prowadzono systemem gospodarczym ze środków własnych straży. Pod koniec 1971 roku Powiatowa Rada Narodowa w Wadowicach przyznała dotację na dalszą budowę obiektu. Dzięki dodatkowym funduszom budowa postępowała dość szybko. Inwestorem budowy była Gminna Rada Narodowa w Brodach.

Nadzór budowlany sprawował inż. Henryk Zagórski z Wadowic, a głównym wykonawcą był Józef Trela z Brodów. Wiele wkładu w budowę wnieśli: przewodniczący Gminnej Rady Narodowej w Brodach Marian Bernecki, naczelnik gminy w Brodach Stefania Majcherczyk, księgowa Urzędu Gminy Helena Brózda. Przy budowie Domu Strażaka szczególnie wyróżnili się: Stanisław Góralczyk, który w dzieło budowy włożył wiele serca i własnych sił, Stanisław Gadocha, Józef Karniński, Józef Kołodziej, Józef Dudek, Franciszek Jarguz, Franciszek Jaskierny Stanisław Szymuś i Antoni Rychlik. Budowę wspierali własną pracą i środkami finansowymi także mieszkańcy wsi. W dniu 19 maja 1974 roku odbyła się podniosła uroczystość oddania do użytku Domu Strażaka. O godz. 14⁰⁰ strażacy z całej gminy zebrali się w remizie. Naczelnik OSP złożył meldunek Komendantowi Gminnemu OSP Michałowi Moskwie, a ten z kolei przekazał meldunek przedstawicielowi Powiatowego Zarządu Straży Pożarnych w Wadowicach inż. Lucjanowi Kmicie. Przewodniczący uroczystości inż. Ludwik Brzóška przywitał zaproszonych gości i mieszkańców Zebrzydowic. Naczelnik Gminy Stefania Majcherczyk dokonała uroczystego przecięcia wstęgi i wręczyła klucze od obiektu naczelnikowi OSP Józefowi Kamińskiemu. Lucjan Kmita odznaczył zasłużonych strażaków medalami korporacyjnymi i dyplomami. Zebrani goście i mieszkańcy wpisywali się do księgi pamiątkowej i zwiedzali pomieszczenia Domu Strażaka. Uroczystość uświetniły występy członkiń Koła Gospodyń Wiejskich i młodzieży szkolnej. Dom Strażaka zmodernizowany i udoskonalony służył nie tylko strażakom ale i mieszkańcom całej wsi. Odbywały się w nim różne imprezy, przyjęcia weselne, spotkania pokoleń i dyskoteki. W latach siedemdziesiątych wybudowano na terenie Zebrzydowic trzy zbiorniki przeciwpożarowe na tzw. "Proboszczowej Stronie", koło remizy i na Bieńkowicach.

Przez cały czas strażacy brali czynny udział w akcjach ratowniczych, doskonalili umiejętności na ćwiczeniach i na kursach.

W 1979 roku przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Zebrzydowicach założona została Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza dziewcząt, których opiekunką była Maria Ryłko.

W latach 1978-1980 działała sekcja dziewcząt w składzie:

Halina Ryłko	- dowódca drużyny
Anna Pindelska	- zastępca dowódcy
Ewa Gnojek	- funkcyjna ds. kulturalno-oświatowych
Anna Frączek	- funkcyjna ds. sportu i turystyki
Józefa Pacut	- dowódca sekcji I
Teresa Pilch	Izabella Opyrchał
Mariola Brózda	Dorota Łyczak
Małgorzata Sala	

W latach 1981 i 1982 działała sekcja w składzie:

Teresa Ryłko	Jolanta Handzlik
Maria Wcisło	Katarzyna Kosińska
Marta Kozieł	Marzena Opyrchał
Bernadetta Musiał	Bożena Gnojek
Dorota Opyrchał	Stanisława Frączek

III sekcja dziewcząt działająca w latach 1983 i 1984:

Justyna Brózda	Katarzyna Moskała
Jolanta Szlachta	Małgorzata Wrona
Wanda Wojtyczka	Anna Moskała
Aleksandra Opyrchał	Izabella Mierniczak

W latach 1984 i 1985 działała sekcja w składzie:

Justyna Brózda	Ewa Brózda
Katarzyna Moskała	Elżbieta Tatara
Wioletta Sikora	Anna Moskała
Beata Wrona	

W 1988 roku powstała przy OSP Zebrzydowice Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza (chłopcy 12 do 15 lat).

Sekcja I:

Marian Antolak
Miroslaw Batko
Zygmunt Gnojek
Jerzy Kania
Marcin Kania
Piotr Kania
Krzysztof Kantor
Artur Łoboz
Grzegorz Moskwa
Artur Nowak

Andrzej Brózda - Opiekun

Sekcja II:

Robert Marion
Piotr Janeczek
Rafał Turek
Brunon Brózda
Grzegorz Gębala
Marek Goczał
Robert Koziel
Rafał Ryłko
Krzysztof
Maciaszek
Tomasz Barcik

Kazimierz Dębicki -
Opiekun

Ochotnicza Straż Pożarna w Zebrzydowicach w 1972 roku otrzymała wóz pożarniczy marki „Dodge”, a w 1981 roku Stara 25 zakupionego w Andrychowskiej Fabryce Maszyn oraz Stara 244.

W roku 2003 OSP Zebrzydowice do pożarów i innych zdarzeń wyjeżdżała: Jelczem i Żukiem pożarniczym oraz samochodem operacyjnym Fiat 125.

W dniu 4 maja 1996 roku w Zebrzydowicach strażacy z całej gminy Kalwaria Zebrzydowska świętowali Dzień Strażaka. Delegacje wszystkich jednostek przemaszerowały od remizy do kościoła parafialnego, gdzie odprawiona została Msza święta w Intencji strażaków.

W 1997 roku gminę Kalwaria Zebrzydowska nawiedziła fala powodzi. Nie ominęła ona Zebrzydowic. Strażacy czynnie uczestniczyli w ratowaniu życia i mienia mieszkańców, których powódź dotknęła oraz w usuwaniu skutków powodzi.

W maju 1998 roku jednostka OSP Zebrzydowice świętowała jubileusz 75-lecia powstania i działalności. Przy Domu Strażaka odbyły się uroczystości jubileuszowe i przekazanie dla jednostki samochodu pożarniczego marki Żuk.

W dniu 25 lipca 2001 roku w Zebrzydowicach (podobnie jak w całej gminie) miała miejsce powódź. Woda zalała niżej położone tereny. Wylała rzeka Cedron. Podtopione były w dużej mierze kościoły i zabudowania OO. Bonifratrów i niżej położone budynki m. in. Dom Nauczyciela. Strażacy z ogromnym poświęceniem brali udział w akcji ratowniczej zarówno na terenie Zebrzydowic, jak i na terenie całej gminy. 28 września 2001 roku w Domu Strażaka w Zebrzydowicach zorganizowano spotkanie delegacji wszystkich jednostek z gminy Kalwaria Zebrzydowska. Władze samorządowe wystosowały do ówczesnego Komendanta Głównego Państwowej Straży Pożarnej w Warszawie, nadbrygadiera Zbigniewa Meresa, zaproszenie do odwiedzenia gminy i spotkania się z członkami OSP, którzy brali czynny udział w akcjach ratowniczych w czasie powodzi. Obowiązki służbowe nie pozwoliły Komendantowi na osobiste uczestnictwo w spotkaniu, ale w jego zastępstwie przybył na spotkanie zastępca Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie - starszy brygadier Seweryn Dyja. 2 czerwca 2002 roku w OSP Zebrzydowice miała miejsce uroczystość przekazania do użytku samochodu pożarniczego Jelcz, pozyskanego z zasobów Komendy Głównej PSP w Warszawie. Na uroczystość przybył wiceminister Zenon Kosiniak-Kamysz z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji.

W dniu 19 sierpnia 2002 roku Kalwaria Zebrzydowska i cała gmina przeżywała bardzo uroczyste chwile. Z pielgrzymką do Kalwaryjskiego Sanktuarium przybył Ojciec Święty Jan Paweł II. Strażacy gminy Kalwaria Zebrzydowska i ościennych gmin zabezpieczali ład i porządek wśród pielgrzymów przybyłych na spotkanie z Ojcem Świętym. Byli wśród nich liczni członkowie OSP Zebrzydowice. W 2003 roku Ochotnicza Straż Pożarna w Zebrzydowicach obchodziła 80 rocznicę powstania i działalności.

Skład osobowy Ochotniczej Straży Pożarnej w Zebrzydowicach (wg książki pracy OSP Zebrzydowice - stan na 31 grudnia 2003 r.). Stanisław Brózda - naczelnik OSP Kazimierz Jarguz, Stanisław Kamiński, Adam Koziół, Artur Łoboz, Dominik Opyrchał, Marcin Ożóg, Marek Pasternak, Zbigniew Pasternak, Piotr Ramz, Robert Ryłko - prezes OSP, Paweł Strama, Mariusz Wojnowski, Aleksander Jarguz, Józef Jezioro, Tadeusz Kostka, Paweł Leśniak, Tadeusz Maryjon, Sebastian Opyrchał, Łukasz Pasternak, Mieczysław Pasternak, Paweł Ramz, Paweł Ryłko, Jacek Stoczek, Paweł Światłoń.

Powstanie LKS „Olimpia ” Zebrzydowice

Data utworzenia LKS „Olimpia ” Zebrzydowice to rok 1947. Skład Komitetu Założycielskiego stanowili :Leon Swobosz, Kazimierz Ryłko, Hartl. Jest to Ludowy Klub Sportowy, zrzeszający obecnie ok. 50 członków. Składa się z 3 drużyn: 2 młodzieżowych i 1 seniorskiej . W skład bazy sportowej wchodzi: budynek sportowy wraz z szatniami, natryskami, zapleczem sanitarnym i pomieszczeniem gospodarczym, 2 płyty boiska (boisko główne i boisko treningowe, oświetlenie boiska treningowego, sprzęt sportowy, stroje sportowe.). Dzieci i młodzież uczestniczą w zajęciach sportowych- są to chłopcy w wieku od 9-17 lat. Wiek 9-12 lat – trampkarze, - 15 uczestników, Wiek 13-17 lat – juniorzy młodsi, - 15 uczestników. Seniorzy – klasa C, prowadzą rozgrywki ligowe w OZPN Wadowice jest ich - 20 uczestników.

W 2001 r. obiekty sportowe ucierpiały w trakcie powodzi Po powodzi została zakupiona działka na której wybudowano budynek Klubu, wyremontowano i oddano do użytku sportowcom boiska. Prezesem Klubu jest Pan Kania Zbigniew, sekretarzem- Jarguz Zygmunt. LKS „Olimpia” Zebrzydowice szerzy aktywność sportową wśród mieszkańców, zwłaszcza wśród młodzieży. To wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej następuje poprzez popularyzację walorów rekreacji ruchowej, organizowanie zajęć, zawodów i imprez

sportowo- rekreacyjnych w zadaniach pn. „Gramy w piłkę – bo to przyjemność i zdrowie”. LKS, współpracuje i udostępnia obiekt Zespołowi Szkół nr 4 w Zebrzydowicach oraz innym organizacjom działającym na terenie miejscowości.

III. Inwentaryzacja zasobów

1. Infrastruktura techniczna

Zebrzydowice przecięte są ważnymi arteriami komunikacyjnymi. Przez wieś przebiega droga wojewódzka K 956 łącząca Kalwarię Zebrzydowską z Krakowem, od której odchodzą lokalne drogi powiatowe docelowo łączące miejscowość Zebrzydowice z sąsiednimi: Stanisławiem Dolnym, Stanisławiem Dolnym Dolany oraz Brodami. Na skraju wsi w 1884 r. powstała linia kolejowa, łącząca Kraków z Zakopanem. Sołectwo Zebrzydowice stanowi ulicówkę, ciągnącą się wzdłuż prawego (wsch.) i lewego (zach.) brzegu Doliny Skawinki (Cedronu).

Aktualnie sieć wodociągowa obsługiwana jest przez Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. Długość rozdzielczej sieci wodociągowej to ponad 10,5 km. Liczba przyłączy 357. Biorąc pod uwagę średnią wartość zużycia wody miejskiej przez mieszkańców Zebrzydowice należy wnioskować, iż obok zaopatrzenia z sieci miejskiej gospodarstwa korzystają z przydomowych źródeł zasilania w wodę tj. studni.

Teren wsi nie jest wyposażony w system kanalizacji zbiorczej. W zakresie gospodarki ściekowej funkcjonują rozwiązania indywidualne (osadniki lub oczyszczalnie przydomowe).

Sołectwo Zebrzydowice jest zelektryfikowane i zgazyfikowane. Obsługę w zakresie elektryfikacji prowadzi TAURON Polska Energia, Punkt Obsługi Klientów w Wadowicach. Obsługę w zakresie gazyfikacji prowadzi Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA, Górnośląski Oddział Obrotu Gazem, Gazownia Zabrzeńska BOK w Wadowicach.

Obsługę pocztową mieszkańców Zebrzydowic zapewnia Urząd Pocztowy w Kalwarii Zebrzydowskiej z siedzibą w Kalwarii Zebrzydowskiej.

Na obszarze sołectwa dostępna jest zarówno sieć telefoniczna Telekomunikacji Polskiej S.A., jak i sieci wszystkich działających w kraju operatorów połączeń komórkowych.

2. Zasoby kulturowe, przyrodnicze i szlaki turystyczne

CEDRON

Rzeka, która przepływa przez Zebrzydowice, na różnych mapach nosi nazwy: Skawinka albo Cedron. Do przełomu wieków XVI i XVII, od źródeł pod Chełmem w Skawinkach aż do ujścia Wisły pod Tyńcem koło Skawiny, nazywano ją Skawinką. Dopiero w pierwszych latach XVII wieku, w trakcie przygotowań do założenia „kalwarii”, Mikołaj Zebrzydowski okolicznym wzniesieniom, potokom itp. nadał nazwy, nawiązujące do nazw topograficznych w Jerozolimie, a związanych z Męką Chrystusa. W koncepcji Zebrzydowskiego bieg Skawinki w tej okolicy odpowiadał biegowi jerozolimskiego Cedronu (choć płynie tu w odwrotnym niż w Jerozolimie kierunku), ponieważ oddzielał planowaną przez niego zabudowę „Góry Oliwnej” (u podnóża Lanckorońskiej Góry) od „Jerozolimy”. Zatem nazwa „Cedron” została nadana sztucznie .

Szlaki turystyczne

Przez Zebrzydowice przebiega **niebieski** szlak. Szlak Brzeźnica-Pasmo Draboża-Zebrzydowice- Lanckorona – Groby - Pasma Babicy- Bieńkówka - Koskowa Góra - wyznakowany w 1948 roku przez Aleksego Siemionowa, długość 45 km, przejście w górę 1500m, czas przejścia 13 godzin, w przeciwną stronę , w górę 730 m, czas przejścia 11godzin30 minut.

Dla turystów zmotoryzowanych, jak i dla zbiorowych wycieczek autokarowych, podczas których można zapoznać się z cennymi zabytkami architektury Pogórza Wielickiego i Śląskiego na Ziemi Wadowickiej, to trasa Wadowice-Kalwaria Zebrzydowska – Lanckorona-Zebrzydowice- Przytkowice – Paszkówka – Brzeźnica – Spytkowice – Zator – Piotrowice – Gierałtowice – Głębowice – Nidek – Gierałtowice –Graboszyce – Radocza – Wadowice, długość trasy 125 km.

Zasoby przyrodnicze

- **Sieć rzeczna** - do najważniejszych rzek Pogórza Karpackiego należą dwie rzeki: Skawa oraz Skawinka, zwana w swym górnym biegu (od źródeł po Radziszów) Cedronem. Do zlewni Cedronu należą wszystkie potoki od góry Pyrczek, które nie posiadają nazw własnych, jak również ciekły wodne. Rzeka Cedron płynie korytem o szerokości 12

metrów i ma niewielki spadek. Rzeka głównie zasilana jest opadami atmosferycznymi, oraz wodami gruntowymi. Najwyższy poziom rzeki występuje na przełomie zimy i wiosny, a najniższy jesienią.

- **Lasy i zagajniki** - większym kompleksem leśnym są tereny Państwowego Gospodarstwa Leśnego, Lasy Państwowe, Nadleśnictwo Andrychów, przeznaczone na tereny turystyczne i rekreacyjne. Na terenie Przytkowic spotykamy duże skupiska drzew i zagajników (zwłaszcza wokół cieków wodnych). Między polami i przy gospodarstwach występuje różnorodny drzewostan – lipy, kasztany, buki, dęby, brzozy, olchy, osiki, jesiony, klony, topole, graby, modrzewie, sosny, świerki, jodły. Nad potokami rosną maliny, ostrężnice, jarzębina, jagody, poziomki a w lasach i zagajnikach grzyby. Na obszarach tych działa Koło Łowieckie „Jarząbek” mające swą siedzibę w pobliskiej Kalwarii Zebrzydowskiej. Dzięki działalności koła powstają liczne ambony i paśniki dla zwierząt.
- **Fauna i flora** - w wyższym odcinku rzeki Cedron od źródeł po Radziszów występują następujące gatunki ryb: pstrąg potokowy, kleń, świnka. Na terenie wsi możemy spotkać wiewiórkę, sarnę, dziką, borsuka, lisa, łanię, jelenia, jastrzębia, wronę, srokę, sowę, bociana, kuropatwę czy bażanta. Z ptaków występujących na terenie sołectwa możemy wymienić wróble, szpaki, dzięcioły, słowiki, sikorki, gile, jaskółki, gołębie, sowy, sójki, gawrony, kawki oraz bociany. Wiosną pomiędzy drzewami możemy zaobserwować zakwitające zawilce, przebiśniegi, pierwiosnki czy też konwalie. Zebrać możemy: jarzębinę, jagody, poziomki, maliny, ostrężnice. A z lasów i zagajników grzyby.

3. Infrastruktura społeczna i uwarunkowania aktywności społecznej

Oświata

Po reformie oświaty szkoła podstawowa została szkołą sześcioklasową. W 2002 roku utworzono **Zespół Szkół Nr 4 w Zebrzydowicach**. Organem prowadzącym jest **Gmina Kalwaria Zebrzydowska**.

Niż demograficzny sprawił jednak, że z roku na rok liczba dzieci maleje.

Rok szkolny:

2000/2001 - 203 dzieci

2001/2002 – w Szkole Podstawowej 206 dzieci, w Gimnazjum 40 dzieci, w sumie 246 dzieci

2002/2003 - w Szkole Podstawowej 182 dzieci, w Gimnazjum 70 dzieci, w sumie 252 dzieci

2003/2004 - w Szkole Podstawowej 192 dzieci, w Gimnazjum 88 dzieci, w sumie 280 dzieci

2004/2005 - w Szkole Podstawowej 184 dzieci, w Gimnazjum 83 dzieci, w sumie 267 dzieci

2005/2006 - w Szkole Podstawowej 187 dzieci, w Gimnazjum 72 dzieci, w sumie 259 dzieci

2006/2007 - w Szkole Podstawowej 171 dzieci, w Gimnazjum 81 dzieci, w sumie 252 dzieci

2007/2008 - w Szkole Podstawowej 158 dzieci, w Gimnazjum 84 dzieci, w sumie 242 dzieci

2008/2009 - w Szkole Podstawowej 152 dzieci, w Gimnazjum 88 dzieci, w sumie 240 dzieci

2009/2010 - w Szkole Podstawowej 146 dzieci, w Gimnazjum 79 dzieci, w sumie 225 dzieci

2011/2012 - w Szkole Podstawowej 149 dzieci, w Gimnazjum 70 dzieci, w sumie 219 dzieci

2012/2013 - w Szkole Podstawowej 137 dzieci, w Gimnazjum 80 dzieci, w sumie 218 dzieci

W roku szkolnym 2012/2013 w Zespole Szkół nr 4 w Zebrzydowicach uczy się 218 uczniów w 9 oddziałach i w 2 oddziałach przedszkolnych. W szkole podstawowej 137 dzieci a w gimnazjum 80 dzieci. Spoza obwodu szkolnego w szkole podstawowej uczy się 18 uczniów a w gimnazjum 8 uczniów. 34 uczniów z obwodu naszej szkoły spełnia obowiązek szkolny w innych placówkach.

Nauczaniem indywidualnym objętych jest 4 uczniów, zajęciami rewalidacyjno – wychowawczymi 3 uczniów oraz wspomaganie wczesnoszkolnym 3 dzieci.

W roku szkolnym 2010/2011 pracują:

Nauczyciele pełnozatrudnieni:

1. mgr Ciapa Bogusław – dyrektor szkoły
2. mgr Błażowska Edyta – nauczyciel biologii i j. niemieckiego
3. mgr Jarguz Małgorzata – nauczyciel nauczania zintegrowanego
4. mgr Kamińska Teresa – nauczyciel informatyki i matematyki
5. Łyczak Dorota – nauczyciel fizyki i matematyki
6. mgr Moskała Jadwiga – nauczyciel j. polskiego i bibliotekarz

7. mgr Moskała Katarzyna – nauczyciel wychowania fizycznego
8. mgr Paleczny Irena – nauczyciel nauczania zintegrowanego
9. mgr Pawlica Monika – nauczyciel historii
10. mgr Rusin Jadwiga – nauczyciel matematyki i wychowania fizycznego
11. mgr Sikora-Pasternak Wioletta – nauczyciel nauczania zintegrowanego
12. mgr Stecyk Wioletta – nauczyciel j. polskiego i bibliotekarz
13. Wyka Justyna – nauczyciel j. angielskiego
14. mgr Zajda Jerzy – nauczyciel geografii i przyrody
15. mgr Zajda Urszula – nauczyciel zintegrowanego
16. mgr Bucka Izabella – kierownik świetlicy szkolnej
17. mgr Gasińska Jolanta – pedagog szkolny
18. Ks. Kruk Krzysztof – nauczyciel religii

Nauczyciele niepełnozatrudnieni:

1. mgr Cimer Małgorzata – prowadzi zajęcia gimnastyki korekcyjnej
2. mgr Konicki Edward – nauczyciel OC i edukacji dla bezpieczeństwa
3. mgr Kurpiel Małgorzata – nauczanie indywidualne
4. mgr Kajdas Agnieszka – nauczanie indywidualne
5. mgr Tyrpa Gabriela – nauczyciel j. angielskiego
6. mgr Piotr Mogiła nauczyciel chemii
7. mgr Bernadeta Ciapa – nauczyciel biologii

Pracownicy obsługi szkoły:

mgr Agnieszka Opyrczał – starszy referent

Teresa Dragan - intendentka

mgr Grażyna Popiel – szef kuchni

Czesława Lepiarz – pomoc kuchenna

Zofia Karelus – sprzątaczką

Janina Trela – sprzątaczką

Marta Rzeźnik – sprzątaczką

Szydłowski Stefan – konserwator

Na terenie szkoły aktywnie działają:

Zespoły przedmiotowe

Samorząd Uczniowski

Rada Rodziców

Spółdzielnia Uczniowska „Plastuś”

Szkolna Kasa Oszczędności

Drużyna Harcerska Aquarius

Chór Szkolny

Koło Teatralne

Szkolne Koło Krajoznawczo - Turystyczne

Wielu uczniów działa w różnych organizacjach pozaszkolnych oraz jako wolontariusze na terenie gminy. Uczniowie biorą udział i odnoszą sukcesy w konkursach przedmiotowych, zawodach sportowych oraz konkursach międzyszkolnych i artystycznych.

W ostatnich latach na tytuł Nagrody Głównej Festiwalu Artystycznego „Talenty 2009” w kategorii wokół zapracowała uczennica Justyna Salawa. Nagrodę Główną „Talenty 2010” otrzymała Ewa Brózda w kategorii plastyka. W 2005 uczniowie naszej szkoły otrzymali również wyróżnienie w konkursie plastycznym „Jestem obywatelem Unii Europejskiej” organizowanym przez Kuratorium Oświaty w Krakowie. W roku szkolnym 2010/2011 finalistką Małopolskiego Konkursu Humanistycznego była Ewa Brózda.

Rokrocznie organizuje się wiele spotkań i uroczystości szkolnych. Wymienić tu należy przede wszystkim Inaugurację roku szkolnego, Rocznicę wybuchu II wojny światowej, Dzień Edukacji Narodowej i ślubowanie klas I, Narodowe Święto Odzyskania Niepodległości, dzień bez agresji i nałogów, wigilię szkolną i wspólne kolędowanie, jasełka szkolne dla mieszkańców, Zabawę Choinkową, Dzień Babci i Dziadka, spotkanie wielkanocne, rocznicę śmierci Jana Pawła II, Dzień Ziemi, rocznicę Uchwalenia Konstytucji 3 – maja, Dzień Matki i Ojca, dzień sportu szkolnego, uroczyste pożegnanie uczniów klas III gimnazjum oraz Festyn Szkolny. Na uroczystości te zapraszani są również emerytowani pracownicy szkoły, przedstawiciele nadzoru pedagogicznego i samorządu terytorialnego.

W roku 2010 dokonano odsłonięcia obelisku z popiersiem Marii Konopnickiej w stulecie śmierci patronki.

Popiersie Marii Konopnickiej

Ochotnicza Straż Pożarna

Ochotnicza Straż Pożarna w Zebrzydowicach liczy 34 członków zwyczajnych (czynnych), 2 honorowych, 4 wspierających oraz 1 Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza licząca 8 chłopców .

Posiada w swoich zasobach Dom Strażaka z garażem w którym przechowywany jest sprzęt gaśniczy, samochody pożarnicze : STEYR, JELCZ, IVECO, VW pasat – samochód do zadań operacyjnych. W budynku znajduje się sala reprezentacyjna, gabinet dla Zarządy OSP, kuchnia z zapleczem i wyposażeniem, sanitariaty. Sala wynajmowana jest mieszkańcom na wesela, zabawy, uroczystości rodzinne, zebrania wiejskie, zebrania Rady Sołectkiej, szkolenia i pokazy.

Minione lata pokazały, że główne założenia istnienia straży pożarnej – walka z pożarami, stała się tylko częściowym jej zajęciem, większość akcji związanych jest z usuwaniem skutków klęsk żywiołowych i niesienia pomocy potrzebującym.

OSP Zebrzydowice na dzień dzisiejszy, stawia przede wszystkim na:

- szkolenie druhow w celu ich maksymalnego przygotowania do akcji gašniczych i ratunkowych;
- zapobiegania poŹarom i edukację społeczeŹstwa oraz współpracę w tym zakresie z PaŹstwową StraŹą PoŹarną, organami samorzådowymi i innymi podmiotami;
- udział w akcjach ratowniczo-gašniczych, zagroŹeniach ekologicznych oraz usuwaniu skutków klęsk Źywiołowych;
- zakup sprzętu oraz szkolenie druhow w zakresie ratownictwa drogowego;
- informowanie ludnošci o istniejåcych zagroŹeniach oraz sposobach ochrony przed nimi;
- dbanie o rozwój jednostki, przekonanie młodzięŹy do idei niesienia pomocy potrzebujåcym;
- prowadzenie działalnošci kulturalno-ošwiatowej i rozrywkowej;

Opieka zdrowotna

Podstawowå opiekę zdrowotnå mieszkańcom Zebrzydowic zapewnia Samodzielny Publiczny Zakłd Opieki Zdrowotnej w Kalwarii Zebrzydowskiej, a specjalistycznå i szpitalnå Zespół Zakłdów Opieki Zdrowotnej w Wadowicach tj. Powiatowa Przychodnia Specjalistyczna oraz Szpital Powiatowy im. Jana Pawła II.

Konwent Bonifratrów w Zebrzydowicach

Początek istnienia Konwentu Bonifratrów w Zebrzydowicach datuje się od roku 1611, kiedy to Wojewoda Krakowski Mikołaj Zebrzydowski przekazał zakonowi fundację, w skład której wchodził szpital oraz rozległe tereny ziemskie. Przez cały okres swej działalności bracia Bonifratrzy niešli pomoc ludziom chorym i cierpiåcym, bez względu na pochodzenie, stan majątkowy czy wyznanie.

Działalność Konwentu.

W chwili obecnej Konwent w Zebrzydowicach prowadzi kilka dzieł. Należå do nich:

1. Gospodarstwo rolno – hodowlane,
2. Apteka – zlokalizowana w Kalwarii Zebrzydowskiej
3. Dom Pomocy Społecznej

4. Warsztat Terapii Zajęciowej

ad.1. Działalność gospodarstwa obejmuje uprawę gruntów rolnych na obszarze 104 hektarów, hodowlę bydła mlecznego oraz użytkowanie gruntów leśnych na powierzchni 85 hektarów. Gospodarstwo to należy do nielicznych gospodarstw zakonnych na terenie naszego kraju i ma już prawie 400-tu letnią historię. Po drugiej wojnie światowej zostało upaństwowione. Był to okres jego upadku i dewastacji. W roku 1993 Konwent stał się ponownie właścicielem gospodarstwa. Jednak przywrócenie go do stanu pozwalającego na jego opłacalne użytkowanie trwa do chwili obecnej i jest związane z koniecznością przeprowadzenia wielu inwestycji. Niewątpliwie dużym atutem gospodarstwa jest hodowla zanikającej już rasy bydła zwanej rasą polską czerwono – białą. Dzięki posiadanemu arealowi upraw zbóż, kukurydzy i roślin motylkowych Bonifratrzy prowadzą hodowlę w oparciu o tradycyjne ekologiczne metody, nie nastawione na masową produkcję. Produkowane mleko charakteryzuje się wysoką jakością. Jego produkcja w skali roku osiąga wartości około 300 tys. kg. Z początkiem 2011 roku gospodarstwo przekształcone zostało w spółkę, dzięki czemu uzyskało możliwość pozyskania środków zewnętrznych niezbędnych na modernizację

ad.2. Apteka Bonifratrów w Kalwarii Zebrzydowskiej datuje swoją działalność od 1904 roku. Obok niej planowane jest uruchomienie punktu zielarskiego, który w oparciu o zlecenia lekarskie będzie prowadził sprzedaż tradycyjnych mieszanek ziół bonifraterskich wykorzystywanych w leczeniu wielu schorzeń.

ad.3. Konwent Bonifratrów w Zebrzydowicach prowadzi Dom Pomocy Społecznej przeznaczony mężczyznom przewlekłe psychicznie chorych. Obecnie całodobową opieką objętych jest 67 - mieszkańców. Dom świadczy usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające zgodnie z obowiązującym standardem. Wspólne działania braci zakonnych i pracowników świeckich zmierzają do stworzenia mieszkańcom warunków zapewniającym im godne, jak najbardziej zbliżone do rodzinnego życie osobiste. Realizowane jest to zarówno poprzez przeprowadzanie ciągłych inwestycji i remontów jak również dbałość o atrakcyjność dnia codziennego, organizowanie imprez kulturalnych, integrację ze społecznością lokalną, terapię zajęciową itp.

ad.4. Na terenie konwentu od 1993 roku funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej. Z jego codziennych zajęć korzysta 30 osób niepełnosprawnych z terenu powiatu wadowickiego.

Działalność WTZ obejmuje kompleksową rehabilitację zawodową, społeczną i leczniczą, której celem jest przygotowanie uczestników zajęć do jak najbardziej samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie i podjęcia pracy zawodowej. Powstające na codziennych zajęciach prace uczestników z zakresu krawiectwa, tkactwa, stolarstwa, plastyki i ceramiki otrzymują liczne nagrody i wyróżnienia na wielu wystawach, konkursach i przeglądach twórczości. Funkcjonująca na terenie WTZ galeria twórczości uczestników przyciąga w to miejsce społeczność lokalną, dzieci i młodzież z pobliskich szkół jak również turystów krajowych i zagranicznych. Przyczynia się to w naturalny sposób do integracji ze środowiskiem i dostępności tego miejsca dla osób z zewnątrz.

Aktywność społeczna mieszkańców (kultura, sport i rekreacja itp.)

Radni, Rada Sołecka wraz z sołtysem, druhowie strażacy oraz nauczyciele są głównymi liderami działającymi na rzecz rozwoju lokalnego, wzmocnienia więzi sąsiedzkich i aktywizacji potencjału społecznego. Podobną funkcję - aktywizacji dzieci, młodzieży i rodziców - pełni także Zespół Szkół Nr 4.

Aktywność sportową wśród mieszkańców, zwłaszcza wśród młodzieży szerzona jest poprzez działający na terenie sołectwa Ludowy Klub Sportowy „Olimpia” Zebrzydowice.

Gospodarka

Wieś Zebrzydowice wchodzi w skład tak zwanego „kalwaryjskiego zagłębia szewskiego” lub „obuwniczego”, do którego wchodzi również okoliczne wsie: Brody, Stanisław Górny i Dolny oraz Przytkowice. Prawie w każdym domu znajduje się albo warsztat szewski, albo warsztat stolarski, albo hurtownia, albo sklep. Produkuje się i sprzedaje nieomal wszystko, co związane jest z obuwnictwem i stolarstwem. Szewstwo w tych okolicach, obok stolarstwa „kalwaryjskiego”, ma co prawda bardzo dawne tradycje, ale znacznie rozwinęło się dopiero po 1989 r., kiedy otworzyły się bardzo chłonne na ten towar rynki państw, powstałych po upadku Związku Radzieckiego, a w szczególności: Ukraina, Białoruś i Rosja. Na to zbiegł się także upadek pobliskiego „szewskiego giganta” – Południowych Zakładów Przemysłu Skórzanego „Chełmek”. Doskonali fachowcy z „Chełmka” założyli własne warsztaty i fabryczki w rejonie Kalwarii Zebrzydowskiej. Znacznie wzrosła

zamożność mieszkańców okolicznych wsi. Świadczy o tym między innymi dużo bogato wyglądających domów i willi.

4. Cele i priorytety Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kalwaria Zebrzydowska w kontekście Planu Odnowy Miejscowości Zebrzydowice.

W Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Kalwaria Zebrzydowska określono cele strategiczne i priorytety rozwoju w skali całej Gminy. Na podstawie diagnozy stanu istniejącego, biorąc pod uwagę rozwój Gminy Kalwaria Zebrzydowska Cel Główny Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Kalwaria Zebrzydowska określono jako:

Dalsze podnoszenie atrakcyjności Gminy Kalwaria Zebrzydowska jako miejsca pielgrzymowania.

Działania konieczne dla zrealizowania Celu Głównego ujęto w czterech grupach tematycznych, określonych jako Domeny Strategiczne, które wzajemnie się uzupełniają.

- poprawa stanu środowiska naturalnego,
- rozbudowa infrastruktury drogowej,
- aktywizacja rozwoju gospodarczego i turystycznego gminy,
- poprawa infrastruktury społecznej.

Plan działań służących realizacji przyjętej strategii obejmuje najważniejsze zadania w tym inwestycyjne, polityki oraz programy składające się na Plan Rozwoju Gminy, których podjęcie i realizację uznaje się za niezbędne dla osiągnięcia założonych celów strategii rozwoju Gminy i które znajdą swoje odzwierciedlenie w kolejnych latach w szczegółowych planach działania oraz budżecie gminy.

W zgodzie z zasadą strategicznego planowania i zarządzania w każdej dziedzinie objętej strategią wyznaczone są specyficzne cele cząstkowe (szczegółowe), a także mierniki ich realizacji, niemniej wszystkie one powinny spójnie składać się na osiąganie postępów w realizacji czterech celów głównych – strategicznych – rozwoju Gminy.

Poprawa stanu środowiska naturalnego

Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

Uporządkowanie gospodarki odpadami.

Edukacja w zakresie ochrony środowiska.

Dbłość o walory krajobrazowe.

Rozbudowa infrastruktury drogowej.

Poprawa i rozbudowa sieci drogowej (w tym poprawa bezpieczeństwa poprzez budowę chodników).

Aktywizacja rozwoju gospodarczego i turystycznego gminy.

Stworzenie możliwości do inwestowania w gminie.

Wypromowanie gminy w zakresie rozwoju rzemiosła i turystyki.

Integracja branżowa środowiska rzemieślniczego i rolniczego.

Organizacja gospodarstw agroturystycznych.

Poprawa infrastruktury społecznej.

Poprawa istniejącej bazy sportowo - edukacyjno - kulturalnej.

Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

Poprawa infrastruktury służby zdrowia.

Niniejszy Plan Odnowy Miejscowości Zebrzydowice uwzględnia zawarte w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Kalwaria Zebrzydowska celowe założenie na lata 2007-2013 - określenie warunków i możliwości dla realizacji nadrzędnego celu publicznego Gminy, czyli utworzenia ogólnodostępnych terenów przestrzeni publicznych realizujących przede wszystkim funkcje komunikacyjne, skoordynowane z położeniem strategicznych terenów funkcji mieszkaniowych, usługowych i produkcyjnych oraz obsługowych infrastruktury, jak również związanych z rozwojem rekreacji, sportu i turystyki, a także realizację zrównoważonego rozwoju przestrzennego opartego na zmianie jakościowej a nie tylko ilościowej terenów zurbanizowanych oraz zabudowanych, z jednoczesnym uwzględnieniem specyfiki i odrębności miasta oraz poszczególnych sołectw.

5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT

wykonana na potrzeby Planu Odnowy Miejscowości Zebrzydowice

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – położenie geograficzne i administracyjne miejscowości – blisko aglomeracji krakowskiej i śląskiej, – przez sołectwo przebiega droga wojewódzka 953, – dobra infrastruktura komunikacyjna, – dobrze rozwinięta sieć drogowa, – zorganizowana gospodarka odpadami stałymi, – bliskość Krakowa, Wadowic i Kalwarii Zebrzydowskiej – miejsc przyciągających rzesze pielgrzymów, – mała odległość wsi od władz gminnych i powiatowych, – całkowite zaspokojenie potrzeb zaopatrzenia w wodę, – dobrze rozwinięta infrastruktura telekomunikacyjna, – dobra współpraca z władzami gminnymi, – coraz większe zainteresowanie mieszkańców takiej aglomeracji jak Kraków i nie tylko chęć zamieszkania w tej miejscowości, – w miarę czyste środowisko z uwagi na brak przemysłu, – aktywne działania miejscowej jednostki OSP,	<ul style="list-style-type: none"> – nieuregulowana gospodarka ściekowa, – wąskie drogi, – zły stan nawierzchni dróg i brak chodników dla pieszych (nadmierne wykorzystanie dróg przez transport ciężki) – brak gospodarstw agroturystycznych, – brak selektywnej zbiórki odpadów, – brak dostępu do sieci komputerowej i internetowej, – brak małej przedsiębiorczości stwarzającej miejsca pracy, – brak środków finansowych na poprawę estetyki wsi, – mało możliwości spędzania wolnego czasu przez miejscową młodzież i dzieci, – brak infrastruktury turystycznej zapewniającej rozwój sportu i rekreacji - brak wyznaczonych miejsc do organizowania szerszych imprez sportowych, rekreacyjnych, kulturalnych i rozrywkowych, – brak otwartych imprez kulturalnych i turystycznych promujących sołectwo w skali regionu i kraju, – słaba komunikacja PKP i PKS w dni wolne od pracy,

<ul style="list-style-type: none"> – aktywne działania miejscowego klubu sportowego, – ciekawa rzeźba terenu typowa dla obszarów podgórskich, – tereny pod budownictwo mieszkaniowe i działalność gospodarczą, – tradycje pracy na rzecz społeczeństwa, – tereny niezagospodarowane, – bliskość ośrodków szkolnictwa wyższego, – rozbudowana sieć gazowa, – dostępność do placówek oświatowych, – funkcjonowanie podstawowej opieki zdrowotnej, – bliskość oferty kulturalnej Kalwarii Zebrzydowskiej i Wadowic, – aktywność, przedsiębiorczość mieszkańców, – bliskość granicy państwa, – wzrastająca liczba coraz lepiej wykształconych ludzi młodych, – dobry dostęp do Szpitala Powiatowego. 	<ul style="list-style-type: none"> – niezagospodarowane walory turystyczne sołectwa (brak punktów widokowych wraz z zapleczem, brak ścieżek rowerowych, brak bazy noclegowo-gastronomicznej dla turystów), – słabe poczucie bezpieczeństwa mieszkańców, – wandalizm, – mentalność społeczna.
--	--

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> – wspieranie przez samorząd inicjatyw lokalnych, – pomoc finansowa od władz gminnych w Kalwarii Zebrzydowskiej, – możliwość pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych i europejskich – na ochronę środowiska i dziedzictwa kulturalnego, – rozwój ruchu pielgrzymkowego i turystycznego, – rozwój agroturystyki, ekoturystyki 	<ul style="list-style-type: none"> – utrzymujące się wysokie bezrobocie, – brak instrumentów redukcji bezrobocia i wspierania przedsiębiorczości, – pogarszający się stan techniczny dróg, – słaba sytuacja ekonomiczna rolników i mieszkańców, – brak doświadczenia w pozyskiwaniu środków pomocowych i duże wymagania do spełnienia w celu ich otrzymania, – brak preferencyjnych kredytów na

<p>i bazy noclegowej,</p> <ul style="list-style-type: none"> – wzrost zapotrzebowania na zdrową żywność, – poprawa stanu technicznego oraz infrastruktury drogowej , regulacja prawna dróg, – dbałość o środowisko, ekologię i estetykę, – programy i fundusze na rozwój małych przedsiębiorstw, – rozwój aktywności społecznej i przedsiębiorczej mieszkańców, – kapitał ludzki – wzrost poziomu kształcenia wyższego, – bliskość ośrodków oferujących wyższe wykształcenie, – ujednoczenie przepisów prawnych, – poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, – dużo terenów pod mieszkalnictwo i usługi, – przynależność Polski do Unii Europejskiej, – uregulowanie gospodarki wodno-ściekowej, – utworzenie Lokalnej Grupy Działania jako organizacji pomocy do realizacji strategii rozwoju obszarów wiejskich, – napływ nowych technologii i kapitału z krajów UE, – obniżenie barier kredytowych, – wzrost konkurencyjności i likwidacja monopolizacji w wielu dziedzinach. 	<p>rozbudowę bazy turystycznej i rozwój agroturystyki oraz bariera drogowych kredytów,</p> <ul style="list-style-type: none"> – patologie społeczne, – zanikanie tradycji regionalnych, – ogólna niechęć młodzieży do uczestnictwa w czynnym życiu społecznym i kulturalnym wsi, – niestabilna sytuacja gospodarcza Polski, – wysokie zadłużenie sfery finansów publicznych w państwie, – uciążliwa polityka fiskalna państwa, – niestabilny i niespójny system prawny, – zła polityka wobec służby zdrowia (pacjentów), edukacji (częste zmiany), – brak opłacalności w rolnictwie (małe gospodarstwa), – wielkość gospodarstw nieadekwatnych do ilości osób utrzymujących się wyłącznie z pracy w rolnictwie, – migracja części aktywnych mieszkańców za granicę, – wynikające z odległości i ukształtowania terenu trudności w uregulowaniu gospodarki wodno – ściekowej.
--	--

IV. Plany działań i zadań wspólnoty lokalnej sołectwa Zebrzydowice

1. Aktywizacja środowiska społecznego i kreowanie centrum wsi

Wzrost aktywności społecznej chcemy osiągnąć poprzez tworzenie i animowanie działalności lokalnych mieszkańców i działających na terenie tutejszego sołectwa organizacji, lepsze wykorzystanie istniejących i tworzenie nowych obiektów służących zacieśnianiu więzi sąsiedzkich i realizacji zainteresowań mieszkańców. Chcemy wspierać także indywidualną aktywność gospodarczą mieszkańców popierając tworzenie nowych firm i mikroprzedsiębiorstw powiązanych z tworzeniem nowych miejsc pracy, szczególnie w zakresie usług dla ludności oraz przekształcania słabo wydolnej struktury rolnej w strukturę atrakcyjną ekologicznie oraz agroturystykę.

Temu celowi mogą służyć m.in.:

- poprawa wyposażenia obiektu (remiza OSP) służącego organizacji spotkań, imprez rodzinnych, sąsiedzkich, festynów itp. z oznaczeniem bezpiecznych ciągów komunikacyjnych prowadzących do obiektu oraz zagospodarowaniem otoczenia;
- podtrzymywanie i kultywowanie dawnych obyczajów religijnych i odpustowych,
- wspieranie działalności stowarzyszeń reaktywujących i podtrzymujących tradycje lokalne oraz promujących produkty charakterystyczne dla wspólnoty lokalnej;
- przeznaczanie i tworzenie innych terenów i obiektów dla spotkań społeczności lokalnej wraz z bezpiecznymi ciągami komunikacji do nich prowadzącymi;
- organizacja imprez turystyczno-pielgrzymkowych, m.in. wycieczek do Krakowa, Wadowic, Częstochowy;
- wspieranie przekształceń gospodarstw rolnych w gospodarstwa agroturystyczne oraz przekwalifikowania zawodowego osób żyjących z produkcji rolnej na rzecz lokalnie potrzebnego rzemiosła i usług dla ludności.

2. Dbłość o rekreację i poprawę stanu zdrowia mieszkańców i turystów

Wzrost aktywności społecznej w tym zakresie chcemy osiągnąć poprzez rozwijanie działalności lokalnych organizacji i klubów sportowych, lepsze wykorzystanie istniejących i tworzenie nowych obiektów służących zdrowemu trybowi życia mieszkańców, a także poszerzających dostępność oferty sportowo-rekreacyjnej i podnoszących atrakcyjność miejscowości dla osób poszukujących tu wypoczynku.

Temu celowi mogą służyć m.in.:

- Współpraca z LKS „Olimpia” Zebrzydowice przy wykorzystaniu boiska sportowego do rozgrywania turniejów piłkarskich dla dzieci i innych zawodów sportowych, organizowania festynów, pikników i innych imprez integrujących społeczność wsi Zebrzydowice;
- wzbogacenie oferty obiektów sportowych i rekreacyjnych o ścieżki rowerowe itp. nie tylko ułatwiające zdrowy tryb życia ale pozwalające także na lepsze poznanie atrakcyjnych walorów środowiska i dziedzictwa kulturowego;
- wytyczenie i oznaczenie ścieżek rowerowych;
- budowa placu zabaw dla dzieci na „stronie proboszczowej”
- budowa placu OUTDOOR FITNESS.

3. Poprawa dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa

Przez poprawę dostępności komunikacyjnej rozumiemy nie tylko zabieganie o lepszy stan dróg lokalnych i działania na rzecz jego bezpieczeństwa, ale także dostępność do Internetu, w tym z wykorzystaniem Internetu szerokopasmowego.

Zamierzenia te można osiągnąć m.in. poprzez:

- wydzielanie stref bezpiecznego ruchu lokalnego poprzez wyodrębnienie tras dla ruchu pieszego czy rowerowego a także dbłość o dobrą widoczność i właściwe oświetlenie miejsc publicznych i ciągów komunikacyjnych;

- poprawę i właściwe utrzymanie dróg lokalnych ułatwiających komunikację wewnątrz sołectwa pozwalającą na bezpieczne dotarcie do każdego gospodarstwa oraz tworzenie szlaków spacerowo-rekreacyjnych służących także poznawaniu walorów środowiska i miejsc atrakcyjnych turystycznie;
- poprawę stanu dróg stanowiących główne osie ruchu społeczności lokalnej;
- doposażenie OSP.

4. Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa kulturowego

Dla podniesienia atrakcyjności turystycznej, ale także dla ułatwienia niektórych form życia religijnego mieszkańców chcemy wykorzystać element dziedzictwa jakim jest kościół parafialny, Konwent o. Bonifratrów - zabytkowy zespół architektoniczny będący unikalną wartością kulturową. Poprzez połączenie go z siecią ścieżek spacerowo-rowerowych w innych miejscowościach i kapliczkami na obszarze sołectwa powstanie atrakcyjna trasa turystyczna poszerzającą ofertę rekreacji i dbałości o zdrowy tryb życia dla mieszkańców i turystów. Pragniemy także uwypuklić i popularyzować historyczny charakter naszej miejscowości i Ziemi Kalwaryjskiej.

Realizacji tych zamierzeń mogą służyć m.in.:

- utworzenie szlaku turystyczno-historycznego po Zebrzydowicach z możliwością prowadzenia tzw. „lekcji żywej historii”.

V. Opis planowanych zadań w okresie 8 lat od dnia przyjęcia planu.

Zaproponowany wykaz zadań i działań do realizacji w latach 2013-2020 jest wykazem otwartym, który w planowanym okresie może być modyfikowany i uzupełniany w zależności od potrzeb i dostępnych środków. Planowane działania mogą być sfinansowane ze środków finansowych Programów Operacyjnych i Rozwojowych Unii Europejskiej, instytucji, urzędów wojewódzkich i powiatowych oraz budżetu gminy Kalwaria Zebrzydowska.

Wnioskodawcami w ramach środków UE mogą być m.in. Gmina, organizacje pozarządowe, społeczność lokalna.

Lp.	NAZWA ZADANIA	CEL PRZEZNACZENIE	SZACUNKOWY KOSZT	HARMONOGRAM REALIZACJI
1.	Zagospodarowanie centrum wsi (Obszar wokół remizy OSP, przystanków autobusowych, ciągów komunikacyjnych w stronę boiska, kościoła, parkingu LKS „Olimpia”	Funkcjonalność i estetyzacja centrum wsi. Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg, dzieci uczęszczających do szkoły, kościoła, sklepów.	Środki własne gminy, środki z UE. 1.700.000,00	2013-2020
2.	Kontynuacja budowy chodników przy drogach : wojewódzkiej w Zebrzydowicach (od szkoły w stronę miasta), przy drogach powiatowych na terenie wsi.	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg. Drogi te stanowią główne węzły komunikacyjne przebiegające przez wieś. Kontynuacja budowy chodników poprawi bezpieczeństwo użytkowników dróg, poprawi estetykę wsi.	Urząd Wojewódzki, Starostwo Powiatowe, środki własne gminy. 1.500.000,00	2013-2020
3.	Budowa chodnika przy drodze gminnej w Zebrzydowicach, zadanie pn. „Przebudowa drogi gminnej w zakresie przebudowy jezdni i budowy ścieku oraz rozbiórka kanalizacji deszczowej, remont zjazdów i studni wpadowej w miejscowości Zebrzydowice gmina Kalwaria Zebrzydowska w km 0 + 044-0+225”	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników drogi. Droga stanowi jeden z głównych węzłów komunikacyjnych prowadzących do szkoły, przedszkola, boiska LKS „Olimpia ” Zebrzydowice,- ciąg komunikacyjny w stronę wsi. Budowa chodnika poprawi bezpieczeństwo użytkowników drogi, poprawi estetykę wsi.	Środki własne, środki z PROW. 237 235,00 zł	2013-2015

Lp.	NAZWA ZADANIA	CEL PRZEZNACZENIE	SZACUNKOWY KOSZT	HARMONOGRAM REALIZACJI
4.	Budowa placu OUTDOOR FITNESS	<p>Rozwój kultury fizycznej i rekreacji.</p> <p>Podniesienie atrakcyjności miejscowości poprzez właściwe zagospodarowanie terenu, poszerzenie oferty turystycznej, rozwój kondycji fizyczne</p>	Środki z PROW, środki własne gminy. 214.840,00	2013-2015
5.	Remonty dróg powiatowych na terenie sołectwa	<p>Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg.</p> <p>Drogi te są bardzo zniszczone. Ich remont poprawi estetykę wsi, umożliwi mieszkańcom dojazd do swoich posesji.</p>	Starostwo Powiatowe, środki własne gminy. 2.000.000,00	2013-2020
6.	Regulacja potoku Cedron na odcinku w Zebrzydowicach.	<p>Poprawa zabezpieczenia przeciwpowodziowego.</p> <p>Częste powodzie powodują coraz więcej szkód, brakuje gruntownych regulacji prawnych polegających na zabezpieczeniu przeciwpowodziowym, brak odpowiedzialności za tereny z brakiem zabudowy przy potokach. Powodzie powodują coraz większe szkody w uprawach rolnych,</p>	Zarządca potoku.	2013-2020

Lp.	NAZWA ZADANIA	CEL PRZEZNACZENIE	SZACUNKOWY KOSZT	HARMONOGRAM REALIZACJI
		budynkach mieszkalnych oraz przesuwaniu koryta rzeki.		
7.	Budowa ścieżki rowerowej przy rzece Cedron oraz przy drodze obok pana Nowaka, w stronę Stanisławia	Wzrost atrakcyjności wsi. Podniesienie atrakcyjności miejscowości poprzez właściwe zagospodarowanie terenu, poszerzenie oferty turystycznej, rozwój kondycji fizycznej.	Środki zewnętrzne, środki własne gminy. 300.000,00	2013-2020
8.	Remont mostu na rzece Cedron przy kościele w Zebrzydowicach	Poprawa bezpieczeństwa. Częste powodzie uszkadzają most, co powoduje niebezpieczeństwo zawalenia.	GDDKiA.	2013-2015
9.	Przebudowa parkingu przy Zespole Szkół nr 4 w Zebrzydowicach.	Poprawa bezpieczeństwa. Bezkolizyjny wjazd i wyjazd z terenu szkoły.	Środki własne gminy, środki zewnętrzne. 300.000,00	2013-2017
10.	Termomodernizacja budynku Zespołu Szkół nr 4 w Zebrzydowicach.	Poprawa estetyki i ochrona środowiska naturalnego. Modernizacja budynku szkoły pozwoli oszczędzać energię oraz poprawi wygląd budynku.	Środki własne, środki zewnętrzne. 977.270,00 zł	2013-2016

Lp.	NAZWA ZADANIA	CEL PRZEZNACZENIE	SZACUNKOWY KOSZT	HARMONOGRAM REALIZACJI
11.	Wykonanie projektów oraz budowa chodników przy drogach powiatowych oraz drogach gminnych zarówno na „proboszczowej” jak i „przeorowej” stronie.	<p>Poprawa bezpieczeństwa użytkowników dróg.</p> <p>Drogi te stanowią główne węzły komunikacyjne przebiegające przez wieś. Kontynuacja budowy chodników poprawi bezpieczeństwo użytkowników dróg, poprawi estetykę wsi.</p>	Starostwo Powiatowe, środki własne gminy. 1.000.000,00	2013-2017
12.	Uregulować stan prawny dróg gminnych	<p>Poprawa infrastruktury drogowej.</p> <p>Drogi te stanowią główne węzły komunikacyjne przebiegające dla wsi, a jasny stan prawny poprawi działania związane z inwestycjami w drogownictwie .</p>	Środki własne gminy,	2013-2015
13.	Wybudowanie oczyszczalni ścieków przy Zespole Szkół nr 4 w Zebrzydowicach.	<p>Poprawa środowiska.</p> <p>Podniesie ekologię</p>	Środki własne, środki zewnętrzne. 300.000,00	2014-2017
14.	Odwodnienie terenu boiska przy Zespole Szkół nr 4 w Zebrzydowicach .	<p>Poprawa bazy szkolnej.</p> <p>Pozwoli na korzystanie z istniejącego boiska i zabezpieczy budynek przed podtopieniami.</p>	Środki własne, środki zewnętrzne. 50.000,00	2014-2017

Lp.	NAZWA ZADANIA	CEL PRZEZNACZENIE	SZACUNKOWY KOSZT	HARMONOGRAM REALIZACJI
15.	Budowa placu manewrowego na kartę rowerową .	Poprawa bazy szkolnej i edukacji. Ze względu na przeprowadzane egzaminy na kartę rowerową plac jest niezbędny.	Środki własne, środki zewnętrzne. 200.000,00	2014-2018
18.	Odnawialne źródła energii (kolektory słoneczne, przydomowe turbiny wiatrowe).	Ochrona środowiska naturalnego. Zmniejszenie emisji dwutlenku węgla do atmosfery. Zmniejszenie efektu cieplarnianego.	Montaż finansowy (wkład własny + Fundusze Ochrony Środowiska, środki z UE).	2013 - 2020
19.	Przydomowe oczyszczalnie ścieków.	Ochrona środowiska naturalnego. Rozwiązanie problemu wywozu ścieków oraz wypływu fekalii do cieków wodnych i gruntów. Uzyskanie efektu ekologicznego.	Montaż finansowy (wkład własny + Fundusze Ochrony Środowiska, środki z UE).	2013 - 2020
20.	Wymiana pieców węglowych C.O. na piece ekologiczne.	Ochrona środowiska naturalnego. Zmniejszenie emisji CO ₂ do atmosfery, zmniejszenie efektu cieplarnianego. Dla mieszkańców, którzy korzystają z pieców tradycyjnych.	Montaż finansowy (wkład własny + Fundusze Ochrony Środowiska, środki z UE).	2013 - 2020

Lp.	NAZWA ZADANIA	CEL PRZEZNACZENIE	SZACUNKOWY KOSZT	HARMONOGRAM REALIZACJI
21.	Budowa placu zabaw, po tzw. „proboszczowej stronie”	Wzrost atrakcyjności wsi.	Środki zewnętrzne, środki własne gminy. 240.000,00	2013-2016
		Poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu przez dzieci. Integracja społeczeństwa.		
22.	Remont obiektów sportowych – LKS „Olimpia” Zebrzydowice wraz z budową parkingu przy boisku.	Rozwój kultury fizycznej i rekreacji	Środki zewnętrzne, i środki własne- 500 000,00	2013-2017
		Podniesienie atrakcyjności miejscowości poprzez właściwe zagospodarowanie terenu i obiektów sportowych poszerzenie oferty turystycznej, rozwój kondycji fizycznej.		
23.	Doposażenie OSP Zebrzydowice	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.	Środki zewnętrzne, środki własne gminy i OSP.	2013-2020
		Doposażenie OSP Zebrzydowice w niezbędny sprzęt, wymiana starego i zużytego sprzętu, zakup umundurowania w celu poprawy bezpieczeństwa mieszkańców.		

Lp.	NAZWA ZADANIA	CEL PRZEZNACZENIE	SZACUNKOWY KOSZT	HARMONOGRAM REALIZACJI
24.	Gospodarka odpadami (zminimalizowanie powstających śmieci poprzez stosowanie segregacji odpadów).	Ochrona środowiska naturalnego. Zmniejszenie kosztów wywozu odpadów, wyrobienie nawyku segregacji odpadów, odzysk surowców wtórnych.	Montaż finansowy (wkład własny + Fundusze Ochrony Środowiska, środki z UE).	2013 - 2020
25.	Budowa chodników :od spichlerza do przejazdu kolejowego przy drodze wojewódzkiej, od sklepu GS do boiska sportowego, dalej w stronę p. Zajdy, c.d. do kościoła	Poprawa bezpieczeństwa użytkowników drogi Drogi te stanowią główne węzły komunikacyjne przebiegające przez wieś. Kontynuacja budowy chodników poprawi bezpieczeństwo użytkowników dróg, poprawi estetykę wsi.	Środki własne, środki z UE. 2.500 000,00zł	2013-2018
26.	Renowacja pomnika przy drodze wojewódzkiej Kalwaria –Skawina, krzyżówka Stanisław Dolny Dolany	Renowacja , estetyzacja otoczenia pomnika Zachowanie dziedzictwa kulturowego	40 000,00	2015

Oprócz w/w zadań mieszkańcy widzą również potrzebę kontynuacji i realizacji takich zadań jak:

1. Budowanie partnerstwa w gminie oraz z ościennymi gminami.
2. Promocja sołectwa Zebrzydowice.
3. Lobbowanie lokalnych firm i rolników.

VI. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokajania potrzeb mieszkańców

1. Centrum wsi

Zabudowania wsi w większości skupiły się wzdłuż drogi, a tylko pojedyncze domy lub ich grupy stoją samoistnie i w dużym rozproszeniu wśród pól i na stokach łagodnych wzniesień. Ulicówkowa zabudowa wsi skupiła się przeważnie wzdłuż rzeki Cedron i drogi wojewódzkiej K956.. Krajobraz jest bardzo urozmaicony: wiele dolin z potokami i strumieniami, parowów i jarów, a także wysokich wzgórz. W centrum wsi znajdują się: Dom Strażaka, sklepy, przystanek autobusowy, nieopodal obiekty sportowe LKS „Olimpia” Zebrzydowice. Z centrum biegnie chodnik w stronę Zespołu Szkół Nr 4 (szkoła podstawowa, gimnazjum oraz przedszkole), sklepy, hurtownie, , zakłady rzemieślnicze oraz domy mieszkalne. Jest to zatem miejsce, gdzie należy w sposób szczególny zadbać o poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu, zarówno pieszych jak i kierowców. Realizacja zadania znacząco poprawi jakość życia mieszkańców, bezpieczne przemieszczanie się dzieci i młodzieży do szkoły i przedszkola. Wzrośnie atrakcyjność turystyczna i inwestycyjna miejscowości, gdyż znacząco poprawi się komfort wszystkich użytkowników drogi oraz wizerunek estetyczny miejscowości.

2. Chodnik przy drodze gminnej w Zebrzydowicach.

Budowa chodnika przy drodze gminnej w Zebrzydowicach, zadanie pn. „Przebudowa drogi gminnej w zakresie przebudowy jezdni i budowy ścieku oraz rozbiórka kanalizacji deszczowej, remont zjazdów i studni wpadowej w miejscowości Zebrzydowice gmina Kalwaria Zebrzydowska w km 0 + 044-0+225” dla mieszkańców jest szczególnie ważna gdyż jest to droga bardzo ruchliwa, przy której znajduje się wiele domów. Chodnik będzie jednym z ważnych traktów komunikacyjnych. Coraz więcej ludzi porusza się pieszo,

a wybudowany chodnik będzie stanowić bezpośrednie dojście dla mieszkańców do Zespołu Szkół nr 4 w Zebrzydowicach, przedszkola, boiska sportowego LKS „Olimpia” Zebrzydowice, kościoła, cmentarza oraz Konwentu Bonifratrów .

Budowa chodnika poprawi bezpieczeństwo wszystkich użytkowników drogi tj. mieszkańców, dzieci, rodziców oraz poprawi estetykę wsi.

3. Plac OUTDOOR FITNESS

Budowa placu zabaw dla dzieci oraz placu OUTDOOR FITNESS pozwoli na poszerzenie oferty spędzania wolnego czasu przez dzieci oraz dorosłych, podniesienie atrakcyjności miejscowości poprzez właściwe zagospodarowanie terenu, poszerzenie oferty turystycznej. Plac zabaw pozwoli spędzać dzieciom więcej czasu na wolnym powietrzu. Plac OUTDOOR FITNESS pozwoli rozwijać kondycję fizyczną pozostałym mieszkańcom sołectwa. Miejsca takie będą mieć pozytywny wpływ na lepsze samopoczucie oraz zdrowie społeczeństwa. Znajdować on się będzie w dogodnym miejscu dla wszystkich mieszkańców tj. w okolicy Zespołu Szkół nr4 w Zebrzydowicach, nieopodal niedawno wybudowanego dla dzieci placu zabaw „Radosna szkoła” i boiska sportowego, z którego chętnie korzystają mieszkańcy. Plac będzie sprzyjać nawiązywaniu kontaktów społecznych i integracji społecznej.

VII. Monitoring i aktualizacja planu.

Monitoring i ewaluacja Planu Odnowy Miejscowości odbywać się będzie na koniec każdego roku. Ewaluacja i pomiar efektywności Planu Odnowy Miejscowości odbywać się będzie co dwa lata. Uaktualnienie Planu Odnowy Miejscowości o nowe zadania zgłaszane przez instytucje, organizacje i firmy działające na obszarze objętym POM będzie odbywało się w miarę wynikających potrzeb.

Wdrażanie Planu Odnowy Miejscowości Zebrzydowice rozpocznie się poprzez wprowadzenie go w życie uchwałą Rady Miejskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej. Analiza realizacji Planu pozwoli na weryfikację i wprowadzenie niezbędnych zmian w zakresie przyjętych priorytetów rozwojowych i działań określonych w Planie Odnowy Miejscowości.

Podsumowanie.

Plan Odnowy Miejscowości jest jednym z najważniejszych elementów odnowy wsi, jej rozwoju oraz poprawy warunków pracy i życia mieszkańców. Sporządzenie i uchwalenie takiego dokumentu stanowi niezbędny warunek przy aplikowaniu o środki finansowe w ramach „Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007 - 2013” działanie „Odnowa i rozwój wsi”, jak również stanowić będzie wytyczne dla władz Miasta i Gminy Kalwaria Zebrzydowska przy opracowaniu kierunków rozwoju poszczególnych miejscowości.

Celem działania „Odnowa i rozwój wsi” jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Opracowany Plan Odnowy Miejscowości zakłada w przeciągu najbliższych 8 lat realizację kilku zadań. Istotą tych zadań jest pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową. Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia wsi poprzez rozwój kultury, edukacji, sportu i rekreacji.

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości ma także służyć integracji społecznej lokalnej, większemu zaangażowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych. Podkreślić należy, iż z chwilą przystąpienia Gminy Kalwaria Zebrzydowska do Lokalnej Grupy Działania „Gościniec 4 Żywiołów”, organizacje działające na terenie sołectwa przystąpiły do LGD. Czynnie uczestniczyli w opracowaniu „Strategii działania LGD Gościniec 4 Żywiołów” reprezentując i wskazując potrzeby mieszkańców Zebrzydowic w kontekście planowanych przyszłych przedsięwzięć dla gmin: Kalwaria Zebrzydowska, Mucharz, Lanckorona i Stryków.

Wszystkie te działania mieszkańców dotyczą: chęci podniesienia poziomu życia, wspólnej integracji wszystkich organizacji i mieszkańców, znalezienia dodatkowego źródła utrzymania, współpracy gminnej, regionalnej oraz zagranicznej nie tylko w ramach UE.

Inicjatorem opracowania Planu Odnowy Miejscowości Zebrzydowice był Sołtys Sołectwa Zebrzydowice – p. Zdzisław Maryon oraz Radny Rady Miejskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej – p. Stanisław Brózda. Lokalna społeczność podjęła trud współpracy oraz konsultacji z Zespołem Pozyskiwania Środków Zewnętrznych Urzędu Miasta Kalwaria Zebrzydowska, który przygotował dokument oraz zapewnił kompleksową obsługę przygotowania Planu.

Skład Grupy Odnowy Miejscowości:

1. Zdzisław Maryon- Sołtys Sołectwa Zebrzydowice,
2. Stanisław Brózda- Radny Rady Miejskiej w Kalwarii Zebrzydowskiej,
3. Zbigniew Kania - Prezes LKS „Olimpia” Zebrzydowice,
4. Rada Sołeczka: Grabiński Zygmunt, Jabłońska Joanna, Jarguz Andrzej, Jarguz Marek, Jezioro Józef, Koziel Adam, Maryon Zdzisław, Moskala Marzena, Opyrchał Mieczysław, Ożóg Marcin, Pasternak Mieczysław, Ryłko Paweł, Stoczek Jacek.

Bibliografia:

1. „Wokół Kalwarii Zebrzydowskiej i Lanckorony”, Julian Zinkow, Wydawnictwo „CALVARIANUM”, Kalwaria Zebrzydowska 2000,
2. „Ziemia Wadowicka”, Aleksy Siemionow, Komisja Turystyki Górskiej Oddziału PTTK „Ziemia Wadowicka” w Wadowicach, Wadowice 1984,
3. „Z historii Ochotniczych Straży Pożarnych Gmina Kalwaria Zebrzydowska (1880 – 2003), Augustyn Ormanty, Wydawnictwo oo. Bernardynów „CALVARIANUM”, Kalwaria Zebrzydowska 2004,
4. Na podstawie kroniki szkolnej prowadzonej przez ówczesnego dyrektora szkoły Józefa Dudka
5. maps.geoportal.gov.pl,
6. www.gimzebrzydowice.iap.pl,
7. pl.wikipedia.org,
8. www.biblioteka.kalwaria.pl,
9. www.kalwaria.eu,
10. old.kalwaria.eu.

Koordinacja i opracowanie:
Zespół Pozyskiwania Środków Zewnętrznych
Bożena Stokłosa
Joanna Smolik
Urząd Miasta Kalwarii Zebrzydowskiej
ul. Mickiewicza 7
34-130 Kalwaria Zebrzydowska
Kontakt:
tel. (33) 8765 372
fax. (33) 8766 301
e-mail: zprojekty@kalwaria-zebrzydowska.pl

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Kalwarii Zebrzydowskiej

Tadeusz Wilk